

**INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO
POWIATU ZAMBROWSKIEGO
ZA 2020 ROK**

ZAMBRÓW, LUTY 2021

Spis treści

I. CZĘŚĆ OGÓLNA.....	5
II. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA 2020 ROK POSZCZEGÓLNYCH KOMÓREK ORGANIZACYJNYCH POWIATOWEJ STACJI SANITARNO- EPIDEMIOLOGICZNEJ W ZAMBROWIE	7
1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE ZWALCZANIA ZAKAŻEŃ I CHOROÓB ZAKAŻNYCH	7
2. NADZÓR NAD STANEM SANITARNO-TECHNICZNYM PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ	16
3. NADZÓR NAD PLACÓWKAMI REALIZUJĄCYMI SZCZEPIENIA OCHRONNE.....	16
4 NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ ZDROWOTNĄ ŻYWNOŚCI ORAZ WARUNKAMI ZDROWOTNYMI PRODUKCJI I OBROTU PRZEDMIOTAMI UŻYTKU, MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ, KOSMETYKAMI ORAZ INNYMI WYROBAMI MOGĄCYMI MIEĆ WPŁYW NA ZDROWIE LUDZI.....	19
4.1 Charakterystyka ogólna obiektów nadzorowanych	19
4.2 Stan sanitarny w poszczególnych grupach obiektów	20
4.3. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego	22
4.4. Nadzór nad obiektami produkcji i konfekcjonowania kosmetyków.....	23
4.5. Wyniki kontroli z realizacji zagadnień ujętych w planie zasadniczych przedsięwzięć przewidywanym do nadzoru na terenie powiatu zambrowskiego, w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia na rok 2020 r.:	23
4.6. Nadzór w zakresie oceny prawidłowości funkcjonowania w zakładach żywności i żywienia kontroli wewnętrznej opartej o procedury Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) oraz System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontrolnych (HACCP), uwzględniając elastyczne podejście przewidziane dla niektórych przedsiębiorstw sektora spożywczego oraz obowiązki przedsiębiorców w zakresie realizacji badań laboratoryjnych wytwarzanej żywności, określonych w ustawodawstwie żywnościowym.....	25
4.7. Sprawowanie przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzoru nad bezpieczeństwem produktów przywożonych z państw trzecich na teren UE lub wywożonych poza jej obszar, z uwzględnieniem produktów objętych szczególnymi warunkami wwozu, ustanowionymi rozporządzeniami Unii Europejskiej.....	27

4.8. Doskonalenie działań w ramach funkcjonowania systemu RASFF, szczególnie w aspekcie właściwego identyfikowania oraz szacowania ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywności	28
4.9. Nadzór nad prawidłowym znakowaniem środków spożywczych opakowanych i nieopakowanych wytwarzanych i wprowadzanych do obrotu w zakładach funkcjonujących na terenie powiatu, z uwzględnieniem ocenianych oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności ogólnego spożycia	28
4.10. Nadzór nad zakładami produkcji, konfekcjonowania i obrotu oraz sprzedaży, w tym prowadzącymi sprzedaż przez Internet „na odległość” suplementów diety, żywności dla określonych grup oraz żywności wzbogacanej, z uwzględnieniem przestrzegania wymagań dotyczących znakowania, prezentacji i reklamy, w tym zamieszczanych oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych.....	30
4.11. Nadzór nad bezpieczeństwem produktów kosmetycznych, produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu	33
4.12. Sprawowanie skutecznego nadzoru nad przestrzeganiem przez przedsiębiorców warunków określonych w rozporządzeniach nr 1829/2003 i 1830/2003 dotyczących żywności genetycznie zmodyfikowanej, w szczególności w zakładach produkcyjnych, w których w prowadzonym procesie technologicznym stosowane są surowce potencjalnie zawierające lub składające się z organizmów zmodyfikowanych genetycznie lub też wyprodukowane z tych organizmów oraz placówkach obrotu hurtowego i detalicznego oferujących do sprzedaży żywność zawierającą lub potencjalnie zawierającą składniki zmodyfikowane genetycznie.....	34
4.13. Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku spożywczym prowadzącymi działalność w zakresie produkcji pierwotnej, dostaw bezpośrednich oraz rolniczego handlu detalicznego	35
4.14. Działania kontrolne w obszarze prawidłowości stosowania przez przedsiębiorców w produkcji i przetwórstwie żywności dozwolonych substancji dodatkowych, substancji pomagających w przetwarzaniu, aromatów i rozpuszczalników ekstrakcyjnych.....	36
4.15. Nadzór nad jednostkami systemu oświaty, w tym w zakresie spełnienia wymagań przepisów rozporządzenia MZ z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach	38
4.16. Nadzór nad produkcją oraz wprowadzaniem do obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, zgodnie z przepisami o materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością	38
4.17. Wyniki współpracy z Inspekcją Weterynaryjną celem zapewnienia sprawnego i skutecznego nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu oraz wykorzystaniem w produkcji środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego	40
4.18. Prowadzenie konstruktywnej współpracy z Inspekcją Farmaceutyczną	42
4.19. Efektywne współdziałanie z innymi organami kontrolnymi w ramach obowiązujących przepisów prawa i zawartych na szczeblu wojewódzkim porozumień tj. z Inspekcją Handlową, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska, Krajową Administracją Skarbową.....	42

4.20. Ocena sposobu rozpatrywania skarg i interwencji.....	43
4.21. Działania kontrolne, edukacyjno- informacyjne i inne związane z zapobieganiem ryzyka rozprzestrzeniania się epidemii COVID-19	43
5. OCENA SANITARNA POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ	45
5.1. W zakresie zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia przez ludzi.....	45
5.2. W zakresie jakości wody na pływalni.....	47
5.3. W zakresie nadzoru nad hotelami, obiektami wczasowo-turystycznymi	48
5.4. Stan sanitarny terenów rekreacyjnych, środków transportu	48
6. OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY	48
7. OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE NADZORU NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI.....	55
8. OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE SANITARNEGO NADZORU ZAPOBIEGAWCZEGO	57
9. OCENA STANU SANITARNEGO NADZOROWANYCH ZAKŁADÓW NAUCZANIA I WYCHOWANIA	59
9.1 Informacje wstępne.....	59
9.2 Funkcjonalność budynków	59
9.3 Realizacja zagadnień problemowych	61
9.4. Inne informacje o podjętych działaniach i przedsięwzięciach pionu higieny dzieci i młodzieży.....	61
9.5. Postępowanie administracyjne.....	62
10. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA	62

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

W roku 2020 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zambrowie kontynuował realizację nałożonych zadań określonych w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska. Głównym celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zambrowie było ***promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez środki zastępcze i narkotyki, zapobieganie powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia człowieka.***

Na efektywność działalności nadzorowej i oświatowej miało wpływ udoskonalanie wdrożonego systemu jakości oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników PSSE.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zambrowie swoim nadzorem obejmuje powiat zambrowski, na terenie którego znajdują się 4 gminy i 1 miasto: miasto i gmina Zambrów, gminy: Kołaki Kościelne, Szumowo oraz Rutki Kossaki.

Dane demograficzne powiatu zambrowskiego na dzień 31 grudnia 2019 r.:

- obszar powiatu zambrowskiego o powierzchni 733 km²,
- liczba ludności - 43 505,
- mieszkańcy wsi - 21 487,
- mieszkańcy miasta – 22 018,
- mężczyźni - 21 564,
- kobiety - 21 941,
- w tym dzieci do lat 2 – 1266.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zambrowie zatrudnionych jest 21 osób, w tym:

- w działalności podstawowej – 15,
- w działalności administracyjnej – 5,
- w obsłudze – 1.

W ewidencji Stacji do dnia 31 grudnia 2020 r. znajdowało się 864 podmiotów podlegających kontrolom/wizytacjom sanitarnym. Realizując zadania nałożone ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, pracownicy przeprowadzili łącznie 1568 kontroli, dochodzeń epidemiologicznych i wizytacji.

Wydano:

- 1976 decyzji merytorycznych (większość związana była ze stanem epidemii, tj. decyzje o nadzorze epidemiologicznym/izolacji domowej /hospitalizacji/ kwarantannie domowej),
- 43 decyzji płatniczych,
- 30 postanowień,
- 1 tytuł wykonawczy,
- nałożono 2 mandaty na kwotę 400 zł,
- nałożono 1 karę pieniężną na kwotę 5 000 zł,
- rozpatrzono 23 monitów/interwencji, które dotyczyły niespełnienia przez przedsiębiorców postanowień obowiązującego prawa, 1 wniosek.

W wyniku przeprowadzonych działań kontrolnych stwierdzono, że wniosek i większość monitów/ interwencji było niezasadnych, a 1 monit uznano za zasadne. Osobę winną zaniedbań ukarano, nakładając mandat karny na kwotę 250 zł. oraz zobowiązano do usunięcia nieprawidłowości.

Pobrano 1435 próbek tj.:

- 48 próbki wody,
- 93 próbki kału,
- 2 próbek wymazów z gardła i nosogardzieli w ramach (nadzoru nad grypą-program Sentinel),
- 1159 wymazów z nosogardzieli w ramach nadzoru nad COVID-19,
- 1 próbkę do oceny teoretycznej sposobu żywienia (zestawienie dekadowe) - została zakwestionowana,
- 121 próbek żywności i 1 środowiska,

- 2 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością,
- 1 próbkę kosmetyku,
- 8 próbek sanitarnych.

II. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA 2020 ROK POSZCZEGÓLNYCH KOMÓREK ORGANIZACYJNYCH POWIATOWEJ STACJI SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNEJ W ZAMBROWIE

1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE ZWALCZANIA ZAKAŻEŃ I CHOROBY ZAKAŻNYCH

W 2020 roku do Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Zambrowie zgłoszono ogółem 1262 zachorowań na choroby zakaźne, w tym 136 hospitalizacji. W analizowanym okresie na stan sanitarno-epidemiologiczny powiatu zambrowskiego miała wpływ głównie epidemia COVID-19.

Dane epidemiologiczne występowania chorób zakaźnych w 2020 r. w powiecie zambrowskim zostały przedstawione w formie tabelarycznej (tabela nr 1) w oparciu o meldunki dwutygodniowe o zachorowaniach na choroby zakaźne i zatrucia zgłoszone do Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w porównaniu z analogicznym okresem roku 2019.

Tabela nr 1. Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych w latach 2019 – 2020 na terenie działania PSSE w Zambrowie i Polski

Lp.	Jednostka chorobowa	Polska	Powiat zambrowski			
		2019	2019		2020	
		Wskaźnik zapadalności*	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności*	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności*
1.	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)	-	-	-	1082	2487,1
2.	Salmonelloza-zatrucia pokarmowe	23,2	6	13,7	8	18,4
3.	Salmonelloza - posocznica	0,51	-	-	-	-
4.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe inne określone	2,1	4	9,13		
5.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywoł. przez <i>Clostridium difficile</i>	29,5	4	9,13	3	6,9

6.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywoł. przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>	0,51	-	-	-	-
7.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe inne nieokreślone	3,7	1	2,3	2	4,6
8.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	195,2	-	-	-	-
9.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe (jadem kielbasianym)	0,04	-	-	1	2,3
10.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nieokreślone	1,0	-	-	-	-
11.	Lamblioza (Giardioza)	2,0	-	-	-	-
12.	Wirusowe zakażenie jelitowe wywołane przez rotawirusy	88,6	43	98,1	3	6,9
13.	Wirusowe zakażenie jelitowe wywołane przez norowirusy	14,7	1	2,3	3	6,9
14.	Wirusowe zakażenie jelitowe: inne określone	16,6	1	2,3	-	-
15.	Wirusowe zakażenie jelitowe: nieokreślone	42,4	5	11,4	5	11,5
16.	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	3609,9	33	3868,7	9	710
17.	Biegunka i zapł. żołądk.-jelitowe BNO, o prawdop. zakaż. pochodz. (ogółem)	175,7	6	13,7	1	2,3
18.	Biegunka i zapł. żołądk.-jelitowe BNO, o prawdop. zakaż. pochodz. w tym u dzieci do lat 2	2420,9	2	234,5	1	78,98
19.	Tularemia	0,055	-	-	-	-
20.	Krztusiec	4,24	5	11,4	6	13,8
21.	Płonica (szkarlatyna)	54,3	16	36,5	12	27,6
22.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> (ogółem)	16,9	2	4,5	1	2,3
23.	Róża	16,1	2	4,5	1	2,3
24.	Kiła (z wyłączeniem wrodzonej i noworodków)	4,21	1	2,3	1	2,3
25.	Rzeżączka	1,37	1	2,3	-	-

26.	Borelioza (Choroba z Lyme) - ogółem	53,7	12	27,3	9	20,7
27.	Kleszczowe zapalenie mózgu	0,69	1	2,3	1	2,3
28.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	21,0	5	11,4	7	16,1
29.	Wirusowe zapal. opon mózgowych inne określone i nieokreślone	2,10	1	2,3	-	-
30.	Ospa wietrzna	470,6	107	244,2	101	232,2
31.	Odra	3,91	-	-	-	-
32.	Różyczka	0,74	1	2,3	1	2,3
33.	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic	3,5	4	9,1	2	4,6
34.	WZW typu C	8,71	2	4,5	-	-
35.	WZW typu B-przewlekłe i BNO	7,32	2	4,5	1	2,3
36.	WZW typu A	2,78	1	2,3	-	-
37.	AIDS –zespół nabytego upośledzenia odporności	0,33	-	-	-	-
38.	Nowo wykryte zakażenia HIV	4,59	-	-	-	-
39.	Bąblowica	0,18	1	2,3	-	-
40.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0,47	-	-	-	-
41.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna -posocznica	2,72	2	4,5	1	2,3
42.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna: inna określona i nieokreślona	1,48	-	-	-	-
43.	Grypa potwierdzona laboratoryjnie (ogółem)	12,59	3	6,8	1	2,3
44.	Podejrzenie zachorowania na grypę (sezonową)	12478,4	2376	5422,7	711	1634,3
45.	Gruźlica (nowe przypadki)	13,9	6	13,7	5	11,8

* -zapadalność liczona jest na 100 00 mieszkańców,

Liczba ludności w powiecie: – 43 816, w tym dzieci do lat 2 –853 (stan na 31.12.2018 r.)

- 44 505, w tym dzieci do lat 2 – 1266 (stan na 31.12.2019 r.);

Źródło: dane dotyczące Polski wg Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie, Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie; pow. zambrowskiego - PSSE w Zambrowie.

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w 2020 w powiecie zambrowskim należy ocenić jako dobrą. Obserwowany wzrost/spadek zachorowań na niektóre choroby zakaźne miał, podobnie jak w latach ubiegłych, charakter sezonowy lub był kontynuacją trendów wieloletnich obserwowanych wcześniej (tabela nr 3, nr 4, nr 5, nr 6).

Pierwsze **zakażenie wywołane wirusem SARS-CoV-2** w powiecie zambrowskim zostało stwierdzone u osoby będącej na kwarantannie po przekroczeniu granicy Rzeczypospolitej Polskiej (przylot z USA) w dn. 28.03.2020 r.

W roku 2020 stwierdzono 1080 przypadków potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi (w tym 4 dzieci do lat 2, najmłodsze w wieku 5 miesięcy) i 2 przypadki prawdopodobne. Hospitalizowano 98 osób, zmarło 21 chorych, czego 7 miało choroby współistniejące. Strukturę zgonów z powodu COVID-19 wg wieku zawarto w tabeli nr 2.

Tabela nr 2

Liczba zgonów wg wieku zmarłych											Ogółem
0	1	2-4	5-9	10-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+	
0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	18	21

W roku sprawozdawczym zarejestrowano liczne ogniska COVID-19. Były one w zakładach pracy, szkołach, przedszkolach i urzędach, np.:

- a) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Długoborzu,
- b) Szpital Zambrów,
- c) Zakład Mleczarski Zambrów,
- d) Komenda Powiatowa Policji (16 osób: pracownicy i osoby z kontaktu),
- e) Fabryka Okien Dobroplast,
- f) ZUS Oddział Zambrów,
- g) Tefim Zambrów,
- h) Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Trójcy Przenajświętszej w Zambrowie,
- i) Miejskie Przedszkole nr 3,
- j) Miejskie Przedszkole nr 4,
- k) Miejskie Przedszkole nr 5,
- l) Miejskie Przedszkole nr 6,
- m) Przedszkole przy SOSZW w Długoborzu,
- n) Szkoła Podstawowa nr 5 w Zambrowie,
- o) Szkoła Podstawowa nr 3 w Zambrowie,
- p) Szkoła Podstawowa nr 4 w Zambrowie,
- q) Urząd Miasta Zambrów,
- r) Urząd Gminy Szumowo,

- s) Starostwo Powiatowe w Zambrowie,
- t) Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Zambrowie,
- u) Miejski Ośrodek Kultury.

Zapadalność na COVID-19 w powiecie wynosiła 2487, 1 i była niższa od zapadalności w województwie podlaskim (3292, 3).

Oceniając sytuację epidemiologiczną zachorowań na **salmonelozy i inne zakażenia oraz zatrucia pokarmowe** należy stwierdzić, że zachorowalność w 2020 roku na choroby zakaźne szerzące się drogą pokarmową miała tendencję zniżkową.

W stosunku do roku poprzedniego zanotowano większą liczbę zachorowań, bo o 2 zachorowania na **salmonelozę** z 6 przypadków przy zapadalności 13,7 w 2019 r. do 8 w 2020 r. (zapadalność 18,4), zarejestrowano taką samą liczbę nosicieli chorobotwórczych pałeczek jelitowych, tj. 8 (Tabela nr 3). Stwierdzonym czynnikiem etiologicznym były pałeczki *S. Enteritidis*.

W roku sprawozdawczym nie zarejestrowano żadnego ogniska zbiorowego zatrucia pokarmowego spowodowane przez pałeczki *Salmonella*.

Tabela nr 3. Nosiciele chorobotwórczych pałeczek jelitowych.

Nosiciele	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016.	2017	2018	2019	2020
Bezobjawowi	1	1	2	2	7	0	5	1	1	6	2
Ozdrowieńcy	3	11	7	2	5	3	6	0	4	2	6
RAZEM	4	12	9	4	12	3	11	1	5	8	8

W opracowaniu zachorowań na salmonelozę, zbierano dokładne wywiady, pouczono o konieczności przeprowadzenia dezynfekcji bieżącej środkami dostępnymi w gospodarstwie oraz przebadano wymazy z kału osób narażonych (15 osób, zlecono wykonanie 93 badań).

Nastąpiło zmniejszenie **zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile***, z 4 w 2019 r. do 3 w 2020 r.

W roku sprawozdawczym stwierdzono **1 bakteryjne zatrucie pokarmowe wywołane jadem kielbasianym**. Zachorowała osoba bezdomna, po spożyciu żywności konserwowej niewłaściwej jakości. Dzięki szybkiej pomocy medycznej i właściwej diagnostyce oraz leczeniu w warunkach szpitalnych pacjent wyzdrowiał.

Zaobserwowano mniejszą liczbę zachorowań z powodu **biegunek i zakażeń jelitowych bakteryjnych i wirusowych u dzieci do lat 2** (z 35 w 2019 r. do 10 w 2020 r.).

a w szczególności zakażeń wirusowych wywołanych przez **rotawirusy**. Należy zauważyć, że do zakażeń i zatruc pokarmowych u dzieci w wieku do lat 2 i powyżej dochodzi niemal wyłącznie w środowisku domowym. Organy administracji publicznej mają zatem jedynie niewielki wpływ na zapobieganie zakażeniom i zatruciom pokarmowym. Pewien wpływ może odgrywać oświata zdrowotna kształtująca zachowania prozdrowotne, na rzecz zwiększenia higieny osobistej, higieny przygotowywania posiłków w warunkach domowych oraz propagowanie szczepień zalecanych.

Od roku 2017 utrzymuje się tendencja zniżkowa zachorowań na **ospę wietrzną**.

Tabela nr 4. Zachorowania na **ospę wietrzną** w latach 2010-2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba zachorowań	98	314	164	58	176	145	266	226	120	107	101

Nastąpił wzrost zachorowań na **krztusiec** z 5 przypadków w 2019 r. do 6 zachorowań w 2020 r. Zapadalność w powiecie wynosi 13,8 i jest wyższa od zapadalności w Polsce (4, 24).

Tabela nr 5. Zachorowania na **krztusiec** w latach 2010-2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba zachorowań	6	4	6	7	1	4	4	3	0	5	6

Zachorowania na świnkę mimo, iż mają tendencję zniżkową budzą niepokój, gdyż zapadalność na tę chorobę w powiecie to 4, 6 i jest wyższa od zapadalności dla Polski (3,5).

Tabela nr 6. Zachorowania na **świnkę (nagminne zapalenie przyusznic)** w latach 2010-2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba zachorowań	5	5	6	5	5	10	6	4	5	4	2

Zarejestrowano 1 możliwy przypadek zachorowania na **różyczkę**. Zapadalność na tę chorobę w powiecie (2,3) jest także wyższa od zapadalności dla Polski (0,74).

Tabela nr 7. Zachorowania na **różyczkę** w latach 2010-2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba zachorowań	3	0	0	46	10	0	0	0	0	1	1

Dane dotyczące 11-letniego okresu zachorowań, przedstawione w tabelach nr 4, 5, 6 i 7 mogą świadczyć o zjawisku cyklicznej zmienności zachorowań, a także być wynikiem realizacji programu szczepień ochronnych.

Nie zanotowano przypadków **blonicy, odry, i poliomyelitis**, tj. zachorowań przeciwko którym prowadzona jest długoletnia profilaktyka szczepienna, ani też przypadków przebiegających pod postacią ostrych porażen wiotkich u dzieci do lat 15, nadzorowanych z uwagi na eradykację poliomyelitis.

W porównaniu z rokiem 2019 r. zarejestrowano mniej przypadków **chorób przenoszonych drogą płciową** tj. 1 przypadek kiły (w 2019 r. zarejestrowano 1 przypadek kiły i 1 rzeżączki).

Wirusowe zapalenie wątroby

W powiecie zambrowskim w roku 2020 zarejestrowano jedynie 1 przypadek **wzw typu B**. Zmniejszyła się liczba nowo zarejestrowanych nosicieli wirusa HBV z 2 w 2019 r. do 1 i HCV z 5 w 2019 r. do 2 w 2020 r. (dane przedstawia tabela nr 8). Na liczbę zachorowań na wzw w powiecie zambrowskim mogą rzutować znajdujące się tutaj: Ośrodek dla Cudzoziemców oraz dwa zakłady karne. Liczba zakażonych wirusem zapalenia wątroby typu C z pewnością nie jest dokładnie oszacowana, ze względu na najczęściej bezobjawowy przebieg choroby.

Ze względu na bezobjawowy przebieg choroby oraz brak szczepionki, wirus HCV stanowi bardzo poważne zagrożenie. Nielezione zakażenie może doprowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, takich jak: marskość wątroby czy rak wątroby. Rozpoznanie zakażenia wirusem HCV, możliwie wczesne od chwili zakażenia zwiększa szanse na skuteczne leczenie przeciwwirusowe.

Tabela nr 8 Liczba nosicieli wzw B i C w latach 2010 -2020 zarejestrowanych w pow. zambrowskim

<i>Nosiciele</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
<i>HCV</i>	4	5	6	2	3	11	6	7	11	5	2
<i>HBV</i>	3	1	2	2	5	5	5	6	6	2	1
<i>Łączna liczba nosicieli</i>	7	6	8	4	8	16	11	13	17	7	3

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa podlaskiego w obliczu narastającego problemu występowania wirusowych zapaleń wątroby typu C podejmuje inicjatywy zapobiegawcze.

W 2012 r. rozpoczęto realizację współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy pn. „Zapobieganie zakażeniom HCV”, w ramach tego w 2020 r. dystrybuowano broszury, ulotki oraz plany higieny, przeprowadzano instruktaże dla personelu medycznego, zakładów usługowych (fryzjerskich, kosmetycznych); zamieszczano materiały informacyjne na stronie internetowej PSSE i lokalnych portalach internetowych.

W roku sprawozdawczym zarejestrowano mniej niż w 2019 r. zachorowań na **boreliozę** tj.: 9 przypadków (zapadalność 20,7). Zachorowania dotyczyły postaci skórnej (8 przypadków potwierdzonych) i ocznej: 1 przypadek prawdopodobny.

Tak samo jak w 2019 r. zarejestrowano 1 przypadek **kleszczowego zapalenia mózgu**. Zapadalność w powiecie na tę chorobę wynosi 2,3 i jest wyższa od zapadalności dla Polski (0,69).

Województwo podlaskie jest terenem endemicznym dla boreliozy i wirusowego

zapalenia mózgu przenoszonego przez kleszcze. Zachorowania związane są z istnieniem ognisk przyrodniczych, w których patogeny krążą w biocenozie naturalnych gospodarzy – zwierząt i ich przenosicieli kleszczy.

W analizowanym okresie, liczba osób u których podjęto **szczepienia z powodu styczności i narażenia na wściekliznę**, była wyższa od liczby w 2019 r. W 2020 r. zaszczepiono 7 osób. Ogółem do PSSE w Zambrowie zgłoszono 20 pokąsania. Zwierzęta, które były powodem narażenia i kwalifikacji do podjęcia szczepień przeciw wściekliznie to: psy, koty oraz nietoperz. W toku przeprowadzania czynności służbowych współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną.

W stosunku do 2019 r. zarejestrowano o 1 mniej przypadków zachorowań na **gruźlicę** tzn. 5 (przy zapadalności niższej od krajowej).

Zachorowania na grypę

Sezon wzmożonych zachorowań na grypę (sezonową) trwa od września do kwietnia następnego roku, przy czym szczyt zachorowań przypada między styczniem a marcem. Lekarze podmiotów leczniczych zgłosili w 2020 r. do PSSE w Zambrowie mniej przypadków zachorowań/podejrzeń na grypę niż w 2019 r. mniej również było przypadków potwierdzonych laboratoryjnie.

Grypa sezonowa monitorowana jest również w systemie SENTINEL. Założeniem systemu jest skoordynowanie przesyłanych danych epidemiologicznych z danymi wirusologicznymi. Meldunki z realizacji programu przesyłane są do WSSE w Białymstoku w cyklu tygodniowym. W 2020 roku lekarz POZ z pow. zambrowskiego pobrał od 2 chorych z objawami grypy /grypopodobnymi materiał do badań laboratoryjnych, z czego wynik dodatni uzyskano od jednego chorego, była to grypa typu A.

W trakcie opracowywania ognisk chorób zakaźnych udzielano poradnictwa i instruktażu o istocie chorób, metodach ich zapobiegania i przestrzeganiu zasad reżimu sanitarnego.

Zakażenia wywołane przez pałeczki jelitowe Enterobacteriaceae wytwarzające karbapenemazy (CPE), w szczególności *Klebsiella pneumoniae* NDM, KPC, OXA-48

Województwo podlaskie plasuje się na drugim miejscu w kraju pod względem liczby zakażeń wywołanych przez te pałeczki. Szczepy CPE oznaczają grupę pałeczek jelitowych, które nabyły oporność na większość antybiotyków, w tym na karbapenemy (karbapenemy są to antybiotyki, które stosowane są w leczeniu ciężkich zakażeń). Rozprzestrzenianie się szczepów CPE wynika m.in. z nadmiernego stosowania antybiotyków, zarówno w leczeniu szpitalnym, jak i w leczeniu prowadzonym przez innych lekarzy.

Tabela nr 9. Liczba nosicieli *Klebsiella pn.* w powiecie zambrowskim

Rok	Liczba nosicieli							
	Stan na 31.12. 2020 (kolumny 2-3)	Wypisanych (zgon)	Nowo zarejestro- wanych	W wieku (lata)				
				0-4	5-19	20-39	40-59	60 +
0	1	2	3	4	5	6	7	8
2016	0	1	1	0	0	0	0	1
2017	12	5	17	0	0	4	4	9
2018	8	7	15	0	0	3	4	8
2019	10	9	19	0	0	1	4	14
2020	3	1	4	0	0	0	0	4
Razem*	33	23	56	0	0	8	12	36

* szacunkowa liczba, nosicielstwo w przewodzie pokarmowym może utrzymywać się przez miesiące. Większość pacjentów pozbywa się nosicielstwa w okresie do 6 miesięcy. Znane są przypadki, że trwa kilka lat.

W ograniczaniu transmisji antybiotykoopornych szczepów bakteryjnych, kluczowym jest zaangażowanie kierownictwa podmiotów leczniczych, restrykcyjne zachowanie personelu medycznego oraz świadomość chorych i domowników. W tym celu PSSE w Zambrowie podejmowała następujące środki zapobiegawcze, m. in. poprzez:

- informowanie lekarzy POZ o wykrytych przypadkach nosicielstwa szczepu *K. pneumoniae* NDM u pacjentów,
- udzielanie instruktaży nt. zasad postępowania z takim pacjentem w środowisku podmiotu leczniczego i domowym;
- wzmożony nadzór nad procedurami higienicznymi (higiena rąk, dekontaminacja powierzchni);
- dystrybucję ulotek i materiałów szkoleniowych;
- zamieszczanie materiałów informacyjnych na lokalnych portalach internetowych.

PODSUMOWANIE

1. Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w 2020 r. w powiecie należy ocenić jako dobrą, niemniej jednak wymagającą stałego monitoringu. Uwagi wymagają:
 - choroby, na które zapadalność w powiecie przewyższa wskaźnik zapadalności dla Polski tj. krztusiec, świnka, różyczka, kleszczowe zapalenie mózgu (choroby którym można zapobiegać poprzez szczepienia);
 - przypadki zachorowań i bezobjawowych zakażeń HCV, które w przyszłości mogą skutkować rozwojem zachorowania, z jego wszystkimi negatywnymi następstwami.
 W związku z powyższym konieczne jest prowadzenie kontroli sanitarnych

podmiotów medycznych oraz innych zakładów, w których świadczone usługi, mogą sprzyjać szerzeniu się zakażeń. Istotną rolę odgrywa również działalność edukacyjna zarówno wśród osób chorych i zakażonych, jak i prowadzących ww. działalność.

2. Chorobami wymagającymi nadzoru epidemiologicznego są również COVID-19, grypa oraz odra. Prowadzone działania edukacyjno-informacyjne mają na celu zwiększenie odsetka osób zaszczepionych przeciwko tym chorobom.
3. Niezbędne jest kontynuowanie działań w celu ograniczaniu transmisji antybiotykoopornych szczepów bakteryjnych, np. pałeczek jelitowych Enterobacteriaceae wytwarzających karbapenemazy (CPE), w szczególności *Klebsiella pneumoniae* NDM, KPC, OXA-48.

2. NADZÓR NAD STANEM SANITARNO-TECHNICZNYM PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

Nadzór nad stanem sanitarno-technicznym podmiotów wykonujących działalność leczniczą realizowany jest zgodnie z przyjętym harmonogramem kontroli, zaleceniami Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku i w oparciu o opracowane schematy kontroli. Jednak z uwagi na epidemię COVID-19 i zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii ograniczono kontrole zaplanowane. Przeprowadzono 2 kontrole podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Razem z Sekcją Higieny Komunalnej przeprowadzono kontrole w 2 zakładach karnych. W trakcie kontroli zwracano szczególną uwagę na bieżący stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i sprzętu, oceniano prawidłowość dezynfekcji, sterylizacji oraz wykonawstwo szczepień ochronnych.

Reżim sanitarny, a co za tym idzie czystość i porządek oraz systematyczna dezynfekcja pomieszczeń była zachowana.

Nadzór epidemiologiczny, w podmiotach leczniczych polegał również na kontroli urządzeń sterylizacyjnych i prawidłowości przebiegu procesu dezynfekcji.

Aktualizowano stan wyposażenia podmiotów wykonujących działalność leczniczą w aparaturę i sprzęt sterylizacyjny. Ogółem podmioty lecznicze wyposażone były w 22 autoklawy próżniowe. Wszystkie urządzenia sterylizacyjne objęte były kontrolą wewnętrzną. Procesy sterylizacyjne sprawdzane były wskaźnikami chemicznymi i biologicznymi w sposób prawidłowy, a wyniki tych badań były udokumentowane w rejestrach.

PODSUMOWANIE

Stan sanitarno-techniczny kontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą nie budził zastrzeżeń.

3. NADZÓR NAD PLACÓWKAMI REALIZUJĄCYMI SZCZEPIENIA OCHRONNE

Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad placówkami realizującymi szczepienia ochronne w zakresie: wykonawstwa szczepień ochronnych, gospodarności, wykorzystania szczepionek i przestrzegania zasad zachowania „łańcucha chłodniczego” podczas dystrybucji szczepionek. W powyższym zakresie nadzorem objętych było 23

punkty szczepień (stan na 31.12.2020), w których to przeprowadzono 1 kontrolę.

W roku sprawozdawczym szczepienia obowiązkowe wykonywane były w gabinetach lekarzy rodzinnych zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych na 2020 r. W porównaniu z rokiem 2019 więcej dzieci w wieku do 1 roku życia zaszczepiono przeciw gruźlicy, wzw B, pneumokokom. Jeśli chodzi o szczepienia dzieci starszych zaobserwowano trend spadkowy wykonawstwa szczepień obowiązkowych u dzieci i młodzieży. Powodem tego m.in. jest to, że dziecko przebywa poza miejscem zamieszkania, a zarazem lokalizacją lekarza POZ (przebywa w internacie, mieszka na stacji). Odnotowano wzrost liczby osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych, z 64 dzieci (79 rodziców/opiekunów) w roku 2019 do 80 dzieci w 2020 roku (89 rodziców/opiekunów).

Obecność w populacji dużej liczby osób uodpornionych przeciwko danej chorobie zmniejsza prawdopodobieństwo zachorowania na tę chorobę również osób nieuodpornionych. Wiąże się z tym pojęcie odporności zbiorowiskowej (inaczej odporności populacyjnej, odporności stadnej lub odporności grupowej) – jest to ochrona osób nieuodpornionych w wyniku zaszczepienia wysokiego odsetka społeczeństwa. Pojęcie to ma zastosowanie dla chorób, które przenoszą się z człowieka na człowieka (nie dotyczy to takich chorób jak tężec, kleszczowe zapalenie mózgu czy wścieklizna). Próg odporności zbiorowiskowej jest definiowany jako odsetek osób uodpornionych w populacji, po osiągnięciu którego liczba nowych zakażonych zaczyna się zmniejszać, zwykle wymaga 90-95% populacji odpornej. Jednak procentowy wskaźnik osób uodpornionych poprzez szczepienie ma różną wartość w zależności od choroby. Dla przykładu, w przypadku **odry** taki „próg bezpieczeństwa” wynosi **aż 95%**, dla krztuśca szacowany jest na 92-94%, błonicy i różyczki na 83-86%, świnki na 75-86%. Co oznacza, że tyle osób w populacji musi być odpornych na daną chorobę, żeby nie doszło do zakażeń na większą skalę. **Dzięki odporności zbiorowiskowej szczepienie chroni nie tylko osobę zaszczepioną, ale dodatkowo również najsłabszych, którzy nie mogą być zaszczepieni ze względu na przeciwwskazania, ponieważ są za mali na szczepienie (niemowlęta) lub chorują przewlekłe.**

Np. procent zaszczepienia w 2020 r. przeciw odrze, śwince, różyczce w powiecie zambrowskim dzieci w 10 roku życia wynosi 82,8%, a dzieci w 6 r. życia tylko 68,6%, czyli jest zbyt niski w przypadku ochrony przeciw odrze, śwince i różyczce.

W 2020 roku współpracowano z lokalnymi portalami internetowymi, starostwem powiatowym i urzędami miasta, i gmin pow. zambrowskiego poprzez przekazanie materiałów informacyjnych na prowadzone przez nich strony internetowe, a dotyczące sposobów zapobiegania chorobom zakaźnym, w tym szczepieniom ochronnym (dot. obchodów XI Ogólnopolskiego Dnia Szczepień, dostępności szczepionki p/Covid, propagujące szczepienia - na stronie internetowej stacji udostępniono online książkę „Przygody Dziełnego Niedźwiadka Szczepana).

Instruowano także personel medyczny w zakresie Programu Szczepień Ochronnych. W tym roku poradnictwo dotyczyło głównie:

- stosowania szczepionek wielodawkowych (przesłano do podmiotów pismo przypominające o prawidłowej kwalifikacji dzieci do szczepień preparatem Prevenar 13, właściwym zgłaszaniu zapotrzebowania i raportowaniu zużycia tego preparatu);
- prawidłowego przechowywania szczepionek (przesłano podmiotom analizę przyczyn zniszczenia szczepionek stanowiących własność Ministra Zdrowia celem podjęcia działań dla poprawy bezpieczeństwa przechowywanych szczepionek);

- stosowania szczepionki p/odrze, śwince i różyczce (w związku z „zerowymi” danymi dotyczącymi szczepień przypominających przeciwko odrze, śwince i różyczce rocznika 2013 przesyłano informację nt. Jak realizować szczepienie MMR w 6. roku życia zgodnie z PSO na 2020 rok? Informacja pochodziła z portalu: Medycyna Praktyczna Szczepienia: <https://www.mp.pl/szczepienia/aktualnosci/222876,jak-realizowac-szczepienie-mmr-w-6-roku-zycia-zgodnie-z-pso-na-2020-rok>);
- przeprowadzania szczepień w dobie wprowadzenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 (udostępniono podmiotom komunikat rekomendujący odroczenie szczepień obowiązkowych w ramach Programu Szczepień Ochronnych u dzieci, na 30 dni od dnia wydania komunikatu, tj. do 18 kwietnia 2020 r. a po wznowieniu szczepień przesłano linki z instruktażem dot. zasad wykonywania szczepień ochronnych w czasie pandemii);
- poinformowano podmioty lecznicze o ukazaniu się PSO na 2021 rok i wprowadzeniem do programu obowiązkowych szczepień p/rotawirusom.

Obniżenie wykonawstwa szczepień spowodowane zostało również m.in.:

- zwiększeniem urodzeń noworodków pod koniec roku kalendarzowego - dzieci nie osiągnęły odpowiedniego wieku do przeprowadzenia szczepień,
- stałymi i czasowymi p. wskazaniami do szczepień z powodu zachorowań,
- zawieszeniem wykonawstwa szczepień ochronnych ze względu na pandemię wywołaną wirusem SARS-CoV-2.

W ramach działań profilaktycznych zostało zaszczepionych:

- przeciw grypie: 728 osób (mniej niż w 2019r. - 840 osób);
- przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A: 11 osób (mniej niż w 2019 r.- 16 osób);
- przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu: 31 osób(więcej niż w 2019 r. - 25 osób);
- przeciw rotawirusom: 67 (więcej niż w 2019r. – 61 osób);
- ospie wietrznej: 18 osób (mniej niż w 2019r. -30 osób),
- przeciw pneumokokom (poza OPS): 17 osób (więcej niż w 2019 r. - 12 osób).

Planowanie zapotrzebowania na szczepionki odbywa się na podstawie przypuszczalnej liczby urodzeń, programu szczepień ochronnych, liczby dzieci w poszczególnych rocznikach oraz analizy wykonawstwa szczepień i rozchodu szczepionek.

Szczepionki odbierane są z WSSE w Białymstoku, pakowane w termotorby z wkładami chłodzącymi i termometrami, a następnie w jak najkrótszym czasie przewożone samochodem służbowym do siedziby stacji. Podczas transportu prowadzony jest *Rejestr monitorowania temperatury transportu szczepionek*. W Stacji szczepionki są przechowywane w 2 urządzeniach chłodniczych. W chłodziarko-zamrażarce temperatura jest kontrolowana 2x dziennie i wpisywana do *Rejestru temperatury*, natomiast w chłodziarce CHS 5 temperatura monitorowana jest automatycznie i rejestrowana, a w przypadku zmiany poza dopuszczalny, zaprogramowany zakres lub braku zasilania wysyłana jest informacja SMS na telefon pracownika PSSE w Zambrowie. Szczepionki przechowywane są w Stacji do chwili odebrania ich przez pracowników punktów szczepień, najczęściej w ciągu 1-3 dni roboczych. Szczepionki magazynowane w kontrolowanych przez pracowników PSSE w Zambrowie punktach szczepień w 2020 roku przechowywane były w prawidłowej temperaturze, łańcuch chłodniczy był zachowany.

W roku sprawozdawczym nie rejestrowano niepożądanych odczynów poszczepiennych.

PODSUMOWANIE

W związku z sytuacją epidemiologiczną jaka panuje na świecie (pandemia COVID-19, odra) oraz rosnącą liczbą osób uchylających się od szczepień w celu utrzymania dobrej sytuacji epidemiologicznej powiatu niezbędne jest edukowanie społeczeństwa i propagowanie szczepień jako najskuteczniejszego sposobu w walce z niebezpiecznymi, często śmiertelnymi chorobami zakaźnymi zagrażającymi zdrowiu i życiu.

4 NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ ZDROWOTNĄ ŻYWNOŚCI ORAZ WARUNKAMI ZDROWOTNYMI PRODUKCJI I OBROTU PRZEDMIOTAMI UŻYTKU, MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ, KOSMETYKAMI ORAZ INNYMI WYROBAMI MOGĄCYMI MIEĆ WPŁYW NA ZDROWIE LUDZI

4.1 Charakterystyka ogólna obiektów nadzorowanych

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie zambrowskim w 2020 roku w ewidencji znajdowało się **464** zakłady żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Łącznie spośród obiektów ujętych w ewidencji skontrolowano **135**. Dokonano oceny według kryteriów ustalonych w obowiązujących arkuszach w **55** obiektach. Spośród zakładów znajdujących się w rejestrze **448** zakładów posiada wdrożone zasady GHP/GMP, natomiast **101** system HACCP. Łącznie przeprowadzono w nadzorowanych obiektach **203** kontrole i rekontrole.

W rezultacie prowadzonego w 2020 roku nadzoru sanitarnego w zakresie bezpieczeństwa żywności wydano **3 decyzje administracyjne nakazujące**.

Za stwierdzone naruszenia wymagań higieniczno-sanitarnych nałożono **2 mandaty karne** na kwotę **400 zł**. Zawiadomień do prokuratury nie kierowano.

Wydano **8 decyzji płatniczych** na kwotę **1420 zł** - obciążające przedsiębiorców.

Wydano **16 decyzji zatwierdzających** zakład w związku z wnioskami przedsiębiorców o zatwierdzenie i wpis do rejestru zakładów będących pod nadzorem PIS oraz **4** decyzje dotyczących rozszerzenia prowadzonej działalności.

Wydano **8 decyzji** dotyczących wykreślenia zakładów podlegających urzędowej kontroli.

W roku 2020 do badań laboratoryjnych w kontrolowanych obiektach żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pobrano i zbadano łącznie **130 próbek**, z czego żadnej nie zakwestionowano.

Porównując do roku 2019 stan sanitarno-techniczny nadzorowanych obiektów w 2020r. nie uległ zmianie – nie odnotowano zakładów niezgodnych z wymaganiami.

Zbiornicze dane odnośnie odsetka kwestionowanych próbek żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, a także próbek sanitarnych w 2020 roku w porównaniu do 2019 roku przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela nr 10. Odsetek kwestionowanych próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, próbek sanitarnych oraz kosmetyków.

Rok	Odsetek kwestionowanych próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, próbek sanitarnych oraz kosmetyków.	
	Ogółem zakwestionowanych	Różnica spadek (↓), wzrost (↑)
2019	8,61%	↓8,61
2020	0%	

4.2 Stan sanitarny w poszczególnych grupach obiektów

Zakłady funkcjonujące na terenie powiatu zambrowskiego posiadają potwierdzenie (decyzja PPIS w Zambrowie o zatwierdzeniu i wpisie do rejestru zakładów), że w zakresie swojej działalności spełniają wymagania ustawy o bezpieczeństwie żywności, dotyczące pomieszczeń, ich funkcjonalności, urządzeń, sprzętu oraz wdrażanych procedur w zakresie higieny środków spożywczych.

a) zakłady produkcji żywności

W 2020 roku w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie powiatu zambrowskiego zarejestrowane były **42 zakłady produkcji żywności**, w tym:

- 6 automatów do lodów,
- 6 piekarni,
- 4 cukiernie,
- 1 przetwórnia owocowo warzywna,
- 1 wytwórnia makaronów,
- 3 wytwórnie koncentratów spożywczych,
- 1 wytwórnia chrupek, chipsów i prażynek,
- 4 wytwórnie suplementów diety,
- 16 innych wytwórni żywności.

W 2020 r. skontrolowano łącznie 21 zakładów produkcji żywności. Przeprowadzono w nich **26 kontroli**, w tym 3 interwencyjne. Oceny w oparciu o kryteria ustalone w arkuszu oceny stanu sanitarnego dokonano w **7**.

Podczas kontroli w 2020r. nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wszystkich zakładach wdrożono zasady GHP/GMP, natomiast system HACCP w **15**, co stanowi 35,7% zakładów znajdujących się w rejestrze.

W ww. grupie obiektów do badań laboratoryjnych pobrano:

- **2 próbki sanitarne** - zmiotki, z czego żadnej nie zakwestionowano,
- **12 próbek żywności** - próbek nie kwestionowano,
- **3 próbki wymazów** ze sprzętu i rąk pracowników - próbek nie kwestionowano.

b) obiekty obrotu żywnością

W 2020 roku w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie powiatu zambrowskiego zarejestrowanych było **301 obiektów obrotu żywnością**. Skontrolowano **68 z nich**, ocenę według ustalonych kryteriów przeprowadzono w **27 obiektach**- ocena zgodna z wymaganiami prawa. Z ewidencji **wykreślono 4 zakłady** z powodu rezygnacji z prowadzenia działalności przez przedsiębiorców.

W **298** obiektach wdrożono zasady GHP/GMP, co stanowi 99% ogółu zakładów znajdujących się w rejestrze, natomiast w **37** zakładach wdrożono system HACCP, co stanowi 12,3%.

Zatwierdzono **6 nowych zakładów**.

Sprawując nadzór sanitarny pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2020 roku przeprowadzili w omawianej grupie obiektów **112** urzędowych kontroli., w tym **27 interwencyjnych**.

Do najczęściej odnotowywanych nieprawidłowości należały:

- przechowywanie wyrobów wędliniarskich poza urządzeniem chłodniczym, w temperaturze otoczenia,
- nieprawidłowe znakowanie środków spożywczych,
- nieprawidłowa prezentacja i reklama suplementów diety wprowadzanych do obrotu za pośrednictwem stron internetowych,
- brak decyzji wydanej przez PPIS zatwierdzającej prowadzenie działalności,
- brak zabezpieczenia środków spożywczych przed zanieczyszczeniem,
- brak dostępu do toalety i wody bieżącej ciepłej i zimnej umożliwiającego utrzymanie właściwej higieny personelu,
- brak dokumentu potwierdzającego źródło pochodzenia wprowadzanych do obrotu środków spożywczych,
- brak przedłożonego do wglądu aktualnego orzeczenia lekarskiego do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak oznakowania środków spożywczych wprowadzanych do obrotu,
- brak przedłożonej do wglądu dokumentacji z zakresu Dobrej Praktyki Produkcyjnej.

Wymienione niezgodności spotykano sporadycznie. Powyższe niezgodności rozłożone były przypadkowo w czasie. Wcześniejsze kontrole nie wskazywały na pojawienie się niezgodności.

Za ww. nieprawidłowości nałożono **2 mandaty karne** na kwotę **400 zł** oraz wydano **3 decyzje administracyjne**. W toku dalszego postępowania dokonano kontroli sprawdzających, podczas których stwierdzono usunięcie wcześniejszych nieprawidłowości.

W ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu w obiektach obrotu żywnością pobrano do badań ogółem **108 próbek** środków spożywczych, z czego żadnej nie zakwestionowano.

c) obiekty żywienia zbiorowego

W 2020 roku w rejestrach Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu zambrowskiego znajdowało się ogółem **102 zakłady** żywienia zbiorowego, w tym:

- 78 zakładów żywienia zbiorowego otwartego (w tym 32 zakłady małej gastronomii),
- 24 zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego.

Zatwierdzono **9 nowych zakładów**. Skontrolowano **44**, spośród których **21** oceniono w oparciu o ustalone kryteria. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zambrowie przeprowadzili w omawianej grupie obiektów **63** kontrole i rekontrole, w tym 7 interwencyjnych. Podczas kontroli w 2020r. nie stwierdzono nieprawidłowości.

Z ewidencji **wykreślono 4 zakłady** z powodu rezygnacji z prowadzenia działalności przez przedsiębiorców.

W **102** obiektach wdrożono zasady GHP/GMP, co stanowi 100% zakładów znajdujących się w rejestrze, natomiast w **46** zakładach wdrożono system HACCP, co stanowi 45,1%.

Do badań laboratoryjnych pobrano **1 próbkę** żywności oraz **3 próbki** wymazów sanitarnych, których nie kwestionowano.

d) wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zambrowie w 2020r. znajdowało się **6 zakładów**.

W 2020 r. w ww. obiektach kontroli nie przeprowadzano.

W 6 zakładach wdrożono zasady GHP, co stanowi 100%b ogółu zakładów znajdujących się w rejestrze, natomiast system HACCP w 3, co stanowi 50%.

e) miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zambrowie w 2020 r. znajdowało się **13 zakładów** obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym 2 hurtownie i 11 sklepów. Skontrolowano 2 z nich.

Dokonano w nich **2 kontroli**, w tym **1 interwencyjną**.

4.3. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego

W 2020 r. pod nadzorem PPIS w Zambrowie znajdowały się 24 zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego, w tym:

- 9 stołówek szkolnych (w tym 2 z żywieniem w systemie cateringowym),

- 7 stołówek w przedszkolach (w tym 2 z żywieniem w systemie cateringowym),
- 1 stołówka w żłobku,
- 3 inne zakłady żywienia,
- 1 blok żywienia w szpitalu,
- 1 stołówka w bursie,
- 1 stołówka w domu dziecka,
- 1 stołówka w zakładach specjalnych i wychowawczych.

W 2020 r. skontrolowano **5 zakładów** żywienia zbiorowego zamkniętego. Łącznie przeprowadzono w nich 9 kontroli. 6 spośród dokonanych kontroli obejmowało swym zakresem ocenę teoretyczną jadłospisów. Analiza jadłospisów wykazała, że były one układane zgodnie z zachowaniem zasad racjonalnego żywienia (różnorodna technika przyrządzania potraw, urozmaicenie, sezonowość produktów, stosowanie dodatków owocowo-warzywnych).

4.4. Nadzór nad obiektami produkcji i konfekcjonowania kosmetyków

Powyższe zamierzenie realizowane było przede wszystkim poprzez prowadzenie działań kontrolnych w obiektach wprowadzających kosmetyki do obrotu oraz realizację planu pobierania próbek produktów kosmetycznych do badań laboratoryjnych.

W 2020 r. pod nadzorem PPIS w Zambrowie znajdowało się **6 zakładów** obrotu kosmetykami, w tym **6 sklepów**. Skontrolowano **1** z nich. Dokonano **2 kontroli**.

4.5. Wyniki kontroli z realizacji zagadnień ujętych w planie zasadniczych przedsięwzięć przewidzianym do nadzoru na terenie powiatu zambrowskiego, w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia na rok 2020 r.:

4.5.1. Nadzór nad bezpieczeństwem środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, produktów kosmetycznych w odniesieniu do kontroli poziomu zanieczyszczeń chemicznych, mikrobiologicznych, biologicznych i fizycznych produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu zambrowskiego

Ogólna ocena znakowania oraz jakości zdrowotnej krajowych i importowanych środków spożywczych.

Zgodnie z „Planem pobierania próbek w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu krajowego dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie powiatu zambrowskiego na rok 2020r.” oraz „Harmonogramem pobierania próbek do pomiaru zawartości izotopów cezu i strontu w produktach żywnościowych, wodzie wodociągowej i powierzchniowej oraz paszach w warunkach normalnych” łącznie pobrano **133 próbki** w tym:

- 121 próbek żywności,
- 8 próbek sanitarnych,
- 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,

- 1 próbkę kosmetyku,
- 1 próbkę pasz zielonych – trawa,

a) w zakładach produkcyjnych pobrano 17 próbek;

- ❖ 3 próbek wymazów sanitarnych do badań w celu oceny czystości mikrobiologicznej;
- ❖ 2 próbki zmiotek w kierunku oznaczenia szkodników zbożowo-mącznych;
- ❖ 4 próbki w kierunku pomiaru zawartości izotopów cezu;
- ❖ 1 próbka w kierunku oznaczenia metali szkodliwych dla zdrowia;
- ❖ 2 próbki w kierunku oznaczania pozostałości pestycydów;
- ❖ 5 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych;

b) w zakładach obrotu żywnością pobrano 110 próbek;

- ❖ 10 próbek w kierunku oznaczania pozostałości pestycydów ;
- ❖ 9 próbek w kierunku oznaczenia metali szkodliwych dla zdrowia;
- ❖ 1 próbka w kierunku oznaczenia 3 MCPD;
- ❖ 55 próbek w kierunku zanieczyszczeń;
- ❖ 4 próbki w kierunku mykotoksyn;
- ❖ 6 próbek w kierunku oznaczenia zawartości substancji dodatkowych ;
- ❖ 2 próbki w kierunku oznaczenia GMO;
- ❖ 1 próbka w kierunku oznaczenia skażeń promieniotwórczych;
- ❖ 2 próbki w kierunku znakowania oraz oznaczenia zawartości witamin i składników mineralnych i innych składników wykazujących efekt odżywczy lub fizjologiczny w suplementach diety;
- ❖ 1 próbka żywności dla wybranych grup;
- ❖ 2 próbki w kierunku oznaczenia żywności wzbogacanej;
- ❖ 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością;
- ❖ 2 próbki w kierunku oznaczenia WWA;
- ❖ 1 próbka w kierunku oznaczenia kwasu erukowego;
- ❖ 1 próbka w kierunku oznaczenia glutenu;
- ❖ 3 próbki w kierunku identyfikacji w suplementach diety niedeklarowanych aktywnych farmakologicznie substancji oraz substancji zabronionych z listy ŚAA (WA-DA);
- ❖ 7 próbek w kierunku pomiaru zawartości izotopów cezu (Cs-137);
- ❖ 1 próbka kosmetyku;

c) w zakładach żywienia zbiorowego otwartego pobrano 4 próbki:

- ❖ 1 próbkę do badań w kierunku pomiaru zawartości izotopów cezu (Cs-137)- (mięso wieprzowe – 1 próbka);
- ❖ 3 próbki wymazów sanitarnych do badań w celu oceny czystości mikrobiologicznej;

d) 1 próbka trawy zielonej w do badań w kierunku pomiaru zawartości izotopów cezu (Cs-137);

e) 1 próbka w kierunku oznaczania pozostałości pestycydów (wątroba wołowa pobrana w zakładzie nadzorowanym przez PLW w Zambrowie).

W kierunku znakowania oceniono **50 próbek** środków spożywczych, próbek nie kwestionowano. W odniesieniu do próbek środków spożywczych pobranych z zakładów produkcji jak też próbek żywności nieopakowanej dokonano oceny prawidłowości znakowania w protokołach kontroli zakładów jak też w protokołach pobrania próbek. Oce-

nie poddano 22 próbki żywności nieopakowanej i 3 próbki środków spożywczych w opakowaniach jednostkowych wyprodukowanych na terenie powiatu.

Organoleptycznie oceniono **58 próbek**. W 2020 roku próbek w tym zakresie również nie kwestionowano.

Ocena jakości materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i produktów kosmetycznych.

W 2020 r. nie kwestionowano próbek materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz próbek kosmetyków.

- W próbce kosmetyku oznaczono zanieczyszczenia mikrobiologiczne i fizykochemiczne.

4.6. Nadzór w zakresie oceny prawidłowości funkcjonowania w zakładach żywności i żywienia kontroli wewnętrznej opartej o procedury Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) oraz System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontrolnych (HACCP), uwzględniając elastyczne podejście przewidziane dla niektórych przedsiębiorstw sektora spożywczego oraz obowiązki przedsiębiorców w zakresie realizacji badań laboratoryjnych wytwarzanej żywności, określonych w ustawodawstwie żywnościowym

Jednym z priorytetowych kierunków działań w 2020 roku było prowadzenie efektywnego nadzoru nad wdrażaniem w zakładach żywności i żywienia systemów jakości, w tym GHP, GMP oraz zasady metody HACCP. Działania kontrolne w powyższym zakresie były kontynuacją działań prowadzonych w latach ubiegłych.

Działania kontrolne w obiektach i działania pokontrolne

Ocenę wdrożenia w zakładach kontroli wewnętrznej, warunków wstępnych GHP, GMP oraz metody HACCP oceniano w zakładach produkcji i obrotu żywnością podczas prowadzonych kontroli kompleksowych i tematycznych.

W trakcie inspekcji sprawdzano:

- czy produkcja lub obrót żywnością odbywa się zgodnie z zasadami dobrych praktyk GHP/GMP?
- czy w zakładzie są opracowane i wdrożone niezbędne procedury i instrukcje z obszaru GHP i GMP?
- czy przestrzeganie zasad GHP/GMP jest dokumentowane i właściwie nadzorowane?
- czy prowadzone zapisy są kompletne i systematyczne?
- czy zakład podjął działania w kierunku implementacji procedur opartych na zasadach HACCP zgodnie z wymogiem art. 5 Rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004r w sprawie higieny środków spożywczych?
- czy system HACCP jest wdrażany/został wdrożony poprawnie i czy jest skuteczny w zapewnianiu bezpieczeństwa zdrowotnego produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności?

Na przestrzeni 2020 roku w zakresie objętym ww. tematem skontrolowano ogółem **110** zakładów żywności i żywienia, w tym:

- 14 zakładów produkcji i przetwórstwa (bez produkcji pierwotnej),
- 63 zakłady obrotu żywnością,
- 33 zakłady żywienia zbiorowego.

W powyższych zakładach przeprowadzono łącznie **183** kontrole, w tym 7 z uchybieniami, co stanowi 3,82% ogółu skontrolowanych.

Najwięcej uchybień odnotowano w obiektach obrotu żywnością, zaś w żywieniu zbiorowym i zakładach produkcyjnych nie odnotowano nieprawidłowości.

Podczas działań kontrolnych najczęściej stwierdzono występowanie następujących nieprawidłowości:

- brak decyzji wydanej przez PPIS zatwierdzającej prowadzenie działalności,
- brak zabezpieczenia środków spożywczych przed zanieczyszczeniem,
- brak dostępu do toalety i wody bieżącej ciepłej i zimnej umożliwiającego utrzymanie właściwej higieny personelu,
- brak dokumentu potwierdzającego źródło pochodzenia wprowadzanych do obrotu środków spożywczych,
- brak przedłożonego do wglądu aktualnego orzeczenia lekarskiego do celów sanitarno–epidemiologicznych,
- brak oznakowania środków spożywczych wprowadzanych do obrotu,
- wyroby wędliniarskie przechowywane poza urządzeniem chłodniczym, w temperaturze otoczenia,
- brak przedłożonej do wglądu dokumentacji z zakresu Dobrej Praktyki Produkcyjnej,

Celem likwidacji stwierdzonych nieprawidłowości i zobligowania przedsiębiorców do prowadzenia skutecznie funkcjonującej kontroli wewnętrznej, PPIS w Zambrowie wdrożył stosowne działania administracyjno-egzekucyjne. Nałożono **2 mandaty karne na sumę 400 zł**. W toku dalszego postępowania dokonano kontroli sprawdzających, podczas których stwierdzono usunięcie wcześniejszych nieprawidłowości.

Ocena stopnia wdrożenia systemów kontroli wewnętrznej, w tym zasad GHP i GMP oraz metody HACCP w odniesieniu do poszczególnych grup zakładów

Zakłady produkcji żywności

W 2020r. pod nadzorem PPIS w Zambrowie znajdowało się **42** zakłady produkcji żywności (w tym 16 producentów produkcji pierwotnej). Jak wykazały dane z działalności za rok 2020, spośród ww. zakładów **42 wdrożyły zasady GHP** (100% ogółu nadzorowanych), natomiast **15 posiada wdrożoną pełną procedurę HACCP** (35,71% ogółu nadzorowanych).

Zakłady obrotu żywnością

W 2020r. pod nadzorem PPIS w Zambrowie znajdowało się **301** zakładów obrotu żywnością, w tym:

- 101 sklepów spożywczych,
- 9 magazynów hurtowych,
- 6 kiosków spożywczych,
- 29 obiektów ruchomych i tymczasowych,
- 111 środków transportu,
- 45 innych obiektów obrotu żywnością.

Jak wykazały dane z działalności za rok 2020, spośród nadzorowanych zakładów obrotu żywnością **298 wdrożyło zasady GHP** (99% ogółu nadzorowanych), natomiast **37 posiada wdrożoną pełną procedurę HACCP** (12,29% ogółu nadzorowanych).

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2020 r. w rejestrze zarejestrowano 102 zakłady żywienia zbiorowego. Jak wykazały dane z działalności za rok 2020, spośród nadzorowanych zakładów żywienia zbiorowego **102 wdrożyło zasady GHP** (100% ogółu nadzorowanych), natomiast **46 posiada wdrożoną pełną procedurę HACCP** (45,1% ogółu nadzorowanych).

Stosunkowo niski odsetek zakładów z wdrożonym systemem HACCP wynika z faktu korzystania przez przedsiębiorców z zapisów art. 5 rozporządzenia Nr 852/2004, wprowadzających zasadę elastyczności i proporcjonalności systemu HACCP w odniesieniu do prowadzonej działalności.

Przedsiębiorcy, a zwłaszcza zakłady produkcyjne wytwarzające żywność o niskim stopniu ryzyka oraz obiekty sprzedaży, ukierunkowują prowadzoną kontrolę wewnętrzną na realizację zasad GHP i GMP, kosztem zminimalizowania lub wyeliminowania krytycznych punktów kontroli, wymagających stałego monitorowania. W tego typu obiektach wdrożone środki kontrolne obejmujące przestrzeganie zasad dobrych praktyk, ocenę jakości dostaw oraz monitoring temperatur przechowywania żywności i przestrzeganie ciągłości łańcucha chłodniczego dla produktów łatwopsujących są wystarczające, a tym samym równoważne ze spełnieniem obowiązku zawartego w art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego nr 852/2004.

4.7. Sprawowanie przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzoru nad bezpieczeństwem produktów przywożonych z państw trzecich na teren UE lub wywożonych poza jej obszar, z uwzględnieniem produktów objętych szczególnymi warunkami wwozu, ustanowionymi rozporządzeniami Unii Europejskiej

Powyższe zamierzenie w 2020r. realizowano poprzez sporządzanie kwartalnych sprawozdań do WSSE w zakresie przestrzegania przepisów unijnych dot. oceny przywozu niektórych rodzajów produktów:

1. Rozporządzenia (UE) Nr 284/2011 z dnia 22.03.2011 r. ustanawiającego specjalne warunki i szczegółowe procedury dotyczące przywozu przyborów kuchennych z tworzyw poliamidowych i melaminowych pochodzących lub wysłanych z Chińskiej Republiki Ludowej i Specjalnego Regionu Administracyjnego Hongkong;
2. Decyzji wykonawczej Komisji Nr 2011/884/UE z dnia 22.12.2011 r. w sprawie środków nadzwyczajnych w odniesieniu do niedozwolonego genetycznie zmodyfikowanego ryżu w produktach z ryżu pochodzących z Chin i uchylającej decyzję 2008/289/WE (zmienionej decyzją Nr 2013/287/UE).

Na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zambrowie nie występują składy celne.

Niemniej jednak w 2020 r. do PPIS w Zambrowie wpłynęło 8 wniosków od eksportera o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej. Dokonano oceny 8 partii środków spożywczych, wystawiono 8 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych dla ocenionego towaru.

W 2020 r. pobrano do badań laboratoryjnych, zgodnie z planem próbkowania na 2020 r. następujące próbki pochodzące z importu: **1 próbka awokado z Peru** w kierunku pozostałości pestycydów oraz **1 próbka materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością – łyżka nylonowa z Chin**, na substancje migrujące (suma amin pierwszorzędowych).

Próbek nie kwestionowano.

4.8. Doskonalenie działań w ramach funkcjonowania systemu RASFF, szczególnie w aspekcie właściwego identyfikowania oraz szacowania ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywności

W ramach systemu RASFF wpłynęło **8 powiadomień alarmowych, 6 powiadomień informacyjnych oraz 9 powiadomień z systemu przeciwdziałania fałszowaniu żywności AC**. Łącznie dokonano 18 kontroli interwencyjnych w 17 zakładach obrotu żywnością.

Z ogólnej liczby 23 powiadomień, 12 dotyczyło żywności, 10 suplementów diety, a 1 materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Podczas kontroli obiektów w dwóch przypadkach stwierdzono produkty kwestionowane odstawione do zwrotu, które zostały odesłane do dostawcy. W pozostałych przypadkach nie stwierdzano w obrocie produktów będących tematem powiadomień.

Informacje o wynikach kontroli niezwłocznie przekazywano do Oddziału ŻŻ i PU WSSE w Białymstoku.

4.9. Nadzór nad prawidłowym znakowaniem środków spożywczych opakowanych i nieopakowanych wytwarzanych i wprowadzanych do obrotu w zakładach funkcjonujących na terenie powiatu, z uwzględnieniem ocenianych oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności ogólnego spożycia

Działania kontrolne związane z realizacją ww. przedsięwzięcia prowadzono zgodnie z wytycznymi przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku kierunkami działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej obowiązującymi w roku 2020.

Prawidłowość znakowania środków spożywczych sprawdzano podczas kontroli sanitarnych, w trakcie których dokonywano oceny ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywności wytwarzanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu w oparciu o obowiązujące kryteria zawarte w „Arkuszu oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością (...)”, jak też kontroli tematycznych w przedmiotowym temacie.

Celem działań inspekcyjnych przeprowadzanych w roku 2020 była ocena prawidłowości znakowania środków spożywczych wytwarzanych w zakładach funkcjonujących na terenie powiatu oraz wprowadzanych do obrotu na tym terenie między innymi w kontekście zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25.10.2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...) oraz aktów prawnych określających szczegółowe wymagania w zakresie znakowania konkretnych rodzajów żywności.

W trakcie przeprowadzanych w zakładach żywności i żywienia kontroli szczególną uwagę zwracano między innymi na:

- zakres informacji podawanych w oznakowaniu opakowanych środków spożywczych i środków spożywczych bez opakowań przeznaczonych dla konsumenta finalnego,
- zgodność deklarowanego na opakowaniu składu produktu pod względem jakościowym i ilościowym z rzeczywistym wynikającym z rodzaju stosowanych surowców oraz receptur,
- zgodność rodzaju i ilości stosowanych substancji dodatkowych i wzbogacających z deklarowanymi w oznakowaniu produktu gotowego,
- prawidłowość znakowania terminem przydatności do spożycia bądź datą minimalnej trwałości w kontekście wyników badań przechowalniczych będących w posiadaniu zakładu,
- prawidłowość zamieszczania na opakowaniach środków spożywczych oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych,
- sposób prezentacji i reklamy znajdującej się w obrocie żywności, jak też trwałość i czytelność etykiet oraz nadruków,
- przestrzeganie deklarowanych przez producenta warunków przechowywania środków spożywczych w szczególności łatwopsujących się.

W ramach tych inspekcji w 2020 r. oceniono 164 partie środków spożywczych wytwarzanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu, z czego:

- **132** partie żywności oceniono w placówkach obrotu,
- **23** partie żywności oceniono w zakładach żywienia zbiorowego,
- **9** partii oceniono w zakładach produkcji żywności.

Kontrola prowadzona w Hurtowni suplementów diety wykazała nieprawidłowości w zakresie znakowania opakowań jednostkowych 7 partii suplementów diety zawierających w składzie beta alaninę. Powyższe nieprawidłowości dotyczyły m. in. braku przekazywania w sposób rzetelny, jasny i łatwy do zrozumienia dla przeciętnego konsumenta informacji dotyczących zalecanej porcji do spożycia w ciągu dnia, wprowadzanie konsumenta w błąd co do sposobu przygotowania suplementu diety poprzez zamieszczenie niejasnych informacji na opakowaniach jednostkowych produktów, brak informacji w języku polskim na opakowaniu jednostkowym produktu dot. ilości porcji w opakowaniu. W przedmiotowej sprawie wydano decyzję nakazującą m. in. prawidłowe znakowanie opakowań jednostkowych, a nakazy z niej wynikające zostały wykonane przez przedsiębiorcę.

Podczas kolejnej kontroli w powyższym zakładzie zakwestionowano 2 partie środków spożywczych (masło orzechowe, olej kokosowy) ze względu na nieprawidłowe znakowanie – brak wyróżnienia w oznakowaniu produktów (poprzez zastosowanie innej czcionki, stylu, podkreślenia tła) nazwy składników powodujących alergię lub reakcje nietolerancji, które mogą być obecne w produkcie. PPIS w Zambrowie wydał w przedmiotowej sprawie decyzję nakazującą prawidłowe znakowanie opakowań jednostkowych. PPWIS w Białymstoku uchylił w całości przedmiotową decyzję.

Podczas kontroli obiektu ruchomego stwierdzono m. in. brak znakowania pieczywa wprowadzanego do obrotu luzem. Za wykazane uchybienia ukarano osobę odpowiedzialną. W trakcie czynności sprawdzających stwierdzono usunięcie nieprawidłowości.

W roku 2020 w ramach realizacji „Planu pobierania próbek w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu” **pobrano do oceny znakowania w laboratorium 43 próbki**. Pobrane próbki nie były kwestionowane ze względu na nieprawidłowe znakowanie.

W zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów rozporządzenia 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności, ocenę prawidłowości

zamieszczania oświadczeń, przeprowadzono w trakcie kontroli m. in. znakowania, w miejscach obrotu środkami spożywczymi.

Podczas 5 urzędowych kontroli zakładów obrotu żywnością oceniono 11 partii środków spożywczych ogólnego spożycia pod względem prawidłowości stosowania oświadczeń żywieniowych. Nieprawidłowości w tym temacie nie stwierdzono.

4.10. Nadzór nad zakładami produkcji, konfekcjonowania i obrotu oraz sprzedaży, w tym prowadzącymi sprzedaż przez Internet „na odległość” suplementów diety, żywności dla określonych grup oraz żywności wzbogacanej, z uwzględnieniem przestrzegania wymagań dotyczących znakowania, prezentacji i reklamy, w tym zamieszczanych oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych

Na terenie powiatu zambrowskiego w 2020 r. funkcjonowały 4 zakłady produkujące suplementy diety, 1 hurtownia suplementów diety, 1 hurtownia farmaceutyczna oraz 1 sklep zielarsko-medyczny, 10 aptek, 1 punkt apteczny oraz poza wymienionymi podmiotami specjalistycznymi zakłady obrotu żywnością, dla których obrót środkami spożywczymi prozdrowotnymi stanowi działalność marginalną.

Zakres kontroli przeprowadzanych w obrębie omawianej grupy asortymentowej obejmował w szczególności ocenę:

- znakowania opakowań pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa,
- sposobu prezentacji i reklamy ocenianych produktów,
- warunków wprowadzania do obrotu, przechowywania i ekspozycji,
- prawidłowości zamieszczanych oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych,
- terminów przydatności do spożycia i dat minimalnej trwałości.

W ramach nadzoru nad żywnością dla określonych grup objęto kontrolą 3 obiekty obrotu żywnością, w których dokonano 3 kontroli w ww. temacie.

W ramach prowadzonych kontroli oceniono sposób znakowania **8 partii środków specjalnego przeznaczenia**. Nieprawidłowości nie stwierdzono, znakowanie oceniono jako prawidłowe.

Do badań laboratoryjnych pobrano **5 próbek** żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci, których nie kwestionowano.

Ocenę spełnienia obowiązujących wymagań przy wprowadzaniu do obrotu, żywności wzbogacanej przeprowadzono odpowiednio w 5 obiektach obrotu żywnością (4 kontrole tematyczne oraz w 1 zakładzie dokonano oceny w ww. temacie w trakcie prowadzenia kontroli kompleksowej).

W trakcie tych kontroli oceniono sposób znakowania **11 partii** środków spożywczych wzbogacanych, spośród ocenianych produktów ocenie poddano 9 oświadczeń żywieniowych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Do badań laboratoryjnych pobrano **2 próbki** żywności wzbogacanej, których nie kwestionowano.

Zagadnienie nadzoru nad suplementami diety produkowanymi i wprowadzanymi do obrotu na terenie powiatu zambrowskiego realizowano podczas kontroli zakładów produkcyjnych i obiektów obrotu suplementami diety.

Na terenie działania PPIS w Zambrowie w 2020 r. działalność prowadziły **4 zakłady produkcji suplementów diety**:

Zakład Produkcyjny Suplementów Diety – prowadzący działalność w zakresie produkcji suplementów diety na bazie surowców proszkowanych, trwałych mikrobiologicznie, produkcji masel orzechowych oraz konfekcjonowania suplementów diety w proszku, w postaci kapsułek i tabletek oraz olejów kokosowych w opakowania jednostkowe oraz produkcji suplementów diety w postaci kapsułek.

Zakład Produkcji Suplementów Diety – prowadzący działalność w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu mikronizowanych produktów pochodzenia roślinnego przeznaczonych jako składnik mieszanek spożywczych (błonnik owsiany, jabłkowy, kakaowy, marchwiowy); suszenia wytlóków jabłkowych i aroniowych; oczyszczania mechanicznego pestek: truskawki, maliny, aronii oraz pakowanie w opakowania transportowe pod zamówienia zakładów produkcyjnych; magazynowania surowców: suszu owocowego, ziołowego, zbożowego, pestek owoców i warzyw w opakowaniach transportowych, papierowych, workach typu BIG-BAG; produkcji kontraktowej na zlecenie suplementów diety w postaci proszku, kapsułek i tabletek pakowanych w opakowania jednostkowe, a następnie transportowe.

Zakład Produkcyjny Suplementów Diety - prowadzący działalność w zakresie produkcji usługowej suplementów diety w postaci proszku, kapsułek i tabletek pakowanych w opakowaniach jednostkowych i transportowych.

Zakład Produkcyjny – produkcja błonnika pokarmowego mikronizowanego z suszonych owoców, warzyw i zbóż – usługowo, z powierzonych surowców w opakowaniach jednostkowych i transportowych.

Na terenie powiatu zambrowskiego zarejestrowane są 2 podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie pośrednictwa w sprzedaży produktów na odległość. Pracownicy sekcji HŻŻ i PU monitorowali witryny i aukcje internetowe przedsiębiorców prowadzących sprzedaż środków spożywczych na odległość.

W 2020 r. ocenę spełnienia obowiązujących wymagań dot. produkcji i wprowadzania do obrotu suplementów diety przeprowadzano w trakcie kontroli:

- 2 zakładów produkcyjnych (1 kontrola kompleksowa, 1 kontrola tematyczna zatwierdzająca),
- 1 apteki (1 kontrola tematyczna),
- 1 hurtowni (4 kontrole tematyczne, 2 kontrole interwencyjne w tym jedna dot. zgłoszenia w systemie RASFF oraz 1 kontrola sprawdzająca),
- stron internetowych (1 kontrola interwencyjna).

Oceniono **13 partii** suplementów diety, w tym 3 partie oceniono pod względem prawidłowości zamieszczonych oświadczeń zdrowotnych dotyczących żywności, innych niż oświadczenia odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci.

PPIS w Zambrowie w ramach prowadzonych kontroli interwencyjnych w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu suplementów diety w 2020 r. :

- zakwestionował 7 spośród ocenianych partii suplementów diety zawierających w składzie beta alaninę ze względu na nieprawidłowe znakowanie, w następstwie czego wydał decyzję nakazującą prawidłowe znakowanie. Zalecenia z powyższej decyzji zostały wykonane.

- stwierdził nieprawidłową prezentację i reklamę suplementu diety zawierającego w składzie witaminę D3 na stronach internetowych należących do przedsiębiorcy, w następstwie czego wydał decyzję nakazującą w powyższym zakresie. PPWIS w Białymstoku w odniesieniu do przedmiotowej decyzji wszczął postępowanie administracyjne w sprawie stwierdzenia nieważności z uwagi na fakt, że była niewykonalna w dniu jej wydania i jej niewykonalność ma charakter trwały.

W 2020 r. pobrano 2 próbki suplementów diety do badania w kierunku oznaczenia zawartości witamin, składników mineralnych i innych substancji wykazujących efekt odżywczy i/lub fizjologicznych (białko, kofeina), 1 próbkę suplementu diety zawierającego w składzie tłuszcz rybi do badań w kierunku oznaczenia 3-monochloro-1,2-propanodiolu (3-MCPD) i pochodnych oraz 5 próbek suplementów diety w kierunku oceny mikrobiologicznej i znakowania.

Ponadto pobrano do badania 3 próbki suplementów diety w kierunku identyfikacji w suplementach diety niedeklarowanych aktywnych farmakologicznie substancji oraz substancji zabronionych z listy ŚAA.

Pobrane w 2020 r. próbki stanowiące suplementy diety nie były kwestionowane.

W bieżącym nadzorze nad suplementami diety w zakresie oceny znakowania analizowano skład ocenianych suplementów diety pod kątem obecności aktywnych farmakologicznie substancji (syldenafil, tadalafil, wardenfil, sybutramina i ich analogi, winpocetyna, hupercyna, johimbina) oraz substancji zabronionych z listy Światowej Agencji Antydopingowej (WADA). W trakcie prowadzonych w 2020 r. czynności kontrolnych w obiektach stacjonarnych oraz prowadzących sprzedaż na odległość na terenie powiatu zambrowskiego nie stwierdzono wprowadzania do obrotu produktów zawierających ww. substancje aktywne farmakologicznie.

Pracownicy na bieżąco śledzili Uchwały Zespołu do spraw suplementów diety publikowane na stronie www.gis.gov.pl oraz odpowiedzi Głównego Inspektora Sanitarnego na powiadomienia o wprowadzeniu po raz pierwszy do obrotu składane przez przedsiębiorców w trybie art. 29 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia a zawarte w nich informacje wykorzystywali w pracy bieżącej.

Przekazywane przez WSSE w Białymstoku w 2020 r. powiadomienia o niezgodności dot. suplementów diety pn. „Raw Powders Phenibut”, „Detonic”, „Alpha Multiwitamina dla mężczyzn”, „Lung Detox” oraz powiadomienia w ramach systemu ACC dot. suplementu diety pn. „Vimax VigRX” podlegały natychmiastowej analizie. Monitorowano w trakcie rutynowych kontroli, czy podmioty będące pod nadzorem PSSE w Zambrowie wprowadzające do obrotu suplementy diety nie posiadają ww. produktów w ofercie sprzedaży. W powyższym temacie dokonywano również przeglądu stron internetowych oraz portali aukcyjnych. Nie stwierdzono wprowadzania przedmiotowych suplementów diety przez podmioty będące pod nadzorem PSSE w Zambrowie

Podczas kontroli nie stwierdzono wprowadzania do obrotu środków spożywczych będących nową żywnością. W związku z tym nie oceniano znakowania ww. środków spożywczych pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa dla nowej żywności i nowych składników żywności.

Zintensyfikowanie nadzoru w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania, prezentacji i reklamy

Nadzór nad powyższymi wymaganiami, określonymi w szczególności przepisami: ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, rozporządzenia 1169/2011 z dnia 25.10.2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...), Rozporządzenia nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 20.12.2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności,

rozporządzenia Komisji Nr 432/2012 z dnia 16.05.2012 r. ustanawiającego wykaz dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych dotyczących żywności, innych niż oświadczenia odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci, rozporządzenia WE nr 609/2013 z dnia 12.06.2013 r. w sprawie żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci (...) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 października 2007 r. w sprawie składu oraz oznakowania suplementów diety, realizowano w szczególności poprzez ocenę prawidłowości znakowania 32 partii produktów z grupy żywności prozdrowotnej. Uszczegóławiając, oceniono:

- 13 partii suplementów diety,
- 8 partii żywności dla określonych grup,
- 11 partii żywności wzbogacanej.

4.11. Nadzór nad bezpieczeństwem produktów kosmetycznych, produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu

W ramach realizacji ww. zamierzenia na terenie powiatu zambrowskiego prowadzono działania kontrolne w zakresie oceny prawidłowości wprowadzania do obrotu kosmetyków.

W roku 2020 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zambrowie nadzorem objął 6 zakładów obrotu kosmetykami, w tym 6 sklepów. Skontrolowano 1 z nich, przeprowadzono 2 kontrole.

Podczas kontroli sprawdzano:

- prawidłowość znakowania opakowań jednostkowych kosmetyków z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawa,
- identyfikowalność wprowadzanych do obrotu kosmetyków na podstawie dokumentów dostaw,
- sposób i warunki eksponowania/magazynowania produktów kosmetycznych, pod kątem spełnienia wymagań określonych w ustawodawstwie wspólnotowym,
- ocenę higieny osobistej personelu mającego kontakt z kosmetykami.

W 2020 r. w trakcie prowadzonego nadzoru nad bezpieczeństwem produktów kosmetycznych nie stwierdzono wprowadzania do obrotu kosmetyków testowanych na zwierzętach.

Celem oceny jakości produkowanych i wprowadzanych do obrotu kosmetyków pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę kosmetyku w kierunku oceny fizykochemicznej (zawartość formaldehydu) i zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Próbkę stanowiła pasta do zębów. Analiza laboratoryjna próbki kosmetyku potwierdziła, iż spełnia on wymagania obowiązującego prawa.

Pracownicy sekcji HŻŻiPU podejmowali działania mające na celu śledzenie aukcji i stron internetowych, przedsiębiorców z powiatu zambrowskiego prowadzących sprzedaż na odległość, celem wychwycenia wprowadzania do obrotu niedozwolonych produktów kosmetycznych. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Podsumowując wyniki przeprowadzonych działań kontrolnych można stwierdzić, iż jakość wyrobów kosmetycznych wprowadzanych do obrotu w roku 2020 nie budziła zastrzeżeń.

4.12. Sprawowanie skutecznego nadzoru nad przestrzeganiem przez przedsiębiorców warunków określonych w rozporządzeniach nr 1829/2003 i 1830/2003 dotyczących żywności genetycznie zmodyfikowanej, w szczególności w zakładach produkcyjnych, w których w prowadzonym procesie technologicznym stosowane są surowce potencjalnie zawierające lub składające się z organizmów zmodyfikowanych genetycznie lub też wyprodukowane z tych organizmów oraz placówkach obrotu hurtowego i detalicznego oferujących do sprzedaży żywność zawierającą lub potencjalnie zawierającą składniki zmodyfikowane genetycznie

Celem prowadzonych działań kontrolnych była ocena przestrzegania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1829/2003 i 1830/2003 przez podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze, ze szczególnym uwzględnieniem:

- prawidłowości znakowania surowców oraz wyrobów gotowych przeznaczonych do obrotu (weryfikacja informacji znajdujących się na etykietach i w dokumentacji towarzyszącej, poparta wynikami badań laboratoryjnych na obecność materiału zmodyfikowanego genetycznie),
- właściwego sposobu pobierania próbek w kierunku GMO – zgodnie z Zaleceniami Komisji 2004/787/WE z dnia 04.10.2014r.,
- oceny funkcjonowania w zakładach systemów traceability umożliwiających śledzenie drogi surowców i produktów oraz ich identyfikowalność na każdym etapie przetwórstwa i sprzedaży, ze szczególnym uwzględnieniem produktów wysoko przetworzonych, wyprodukowanych z GMO.

Urzędowy nadzór Państwowej Inspekcji Sanitarnej w tym zakresie realizowany był poprzez:

- kontrole zakładów, w których w prowadzonym procesie technologicznym wykorzystywane są surowce potencjalnie zawierające lub składające się z organizmów zmodyfikowanych genetycznie lub też wyprodukowane z tych organizmów (zakłady produkcyjne wykorzystujące surowce sojowe, kukurydziane) – ocena znakowania i identyfikowalności,
- pobieranie próbek do badań laboratoryjnych w kierunku obecności materiału genetycznie zmodyfikowanego,
- kontrole obiektów hurtowego i detalicznego obrotu żywnością oferujących w sprzedaży żywność zawierającą lub potencjalnie zawierającą składniki zmodyfikowane genetycznie.

W ramach realizacji powyższego zagadnienia w 2019r. pracownicy PSSE w Zambrowie przeprowadzili 5 urzędowych kontroli, w wytypowanych zakładach, tj. 2- piekarniach, 2- sklepach spożywczych, 1 – cukierni,. W trakcie oceny surowców i wyrobów gotowych w zakładach produkcyjnych i obrotu żywnością na podstawie informacji zawartych w oznakowaniu oraz dokumentacji towarzyszącej, nie stwierdzono używania w produkcji składników zawierających lub składających się z GMO.

W trakcie kontroli ocenie poddano łącznie **9 partii środków spożywczych**, w tym:

- 4 partie środków spożywczych z udziałem soi (wyroby wędliniarskie zawierające w składzie izolaty białka sojowego lub białko sojowe, wyroby cukiernicze i wyroby ciastkarskie zawierające w składzie lecytynę sojową i/lub mąkę sojową),

- 3 partii środków spożywczych z udziałem kukurydzy (przetwory kukurydziane – pieczywo chrupkie, płatki, chrupki),
- 2 partie preparatów używanych w produkcji piekarniczej, w tym polepszacze i preparaty enzymatyczne.

W trakcie oceny surowców i wyrobów gotowych w zakładach produkcyjnych, na podstawie informacji zawartych w oznakowaniu oraz dokumentacji towarzyszącej nie stwierdzano używania w produkcji składników zawierających lub składających się z GMO. Pochodzenie używanych surowców przedsiębiorcy potwierdzali stosowną dokumentacją deklarującą i potwierdzającą brak modyfikacji genetycznej.

Również w sprzedaży nie stwierdzano żywności, której oznakowanie wskazywałoby na fakt wyprodukowania z genetycznie zmodyfikowanych składników.

W 2020r. pobrano do badań laboratoryjnych **2 próbki** żywności potencjalnie zawierającej składniki zmodyfikowane genetycznie, których nie kwestionowano.

Producenci żywności preferują surowce i produkty niezmienione genetycznie, jak też często informują o braku GMO w oznakowaniu swoich produktów.

4.13. Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku spożywczym prowadzącymi działalność w zakresie produkcji pierwotnej, dostaw bezpośrednich oraz rolniczego handlu detalicznego

Powyższe zamierzenie w 2020 roku realizowano poprzez:

- rejestrację podmiotów działających na rynku spożywczym prowadzących produkcję pierwotną i dostawy bezpośrednie;
- kontrole podmiotów prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej i dostaw bezpośrednich, w tym wspólne kontrole z innymi inspekcjami kontrolnymi w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego w ramach realizacji „Planu działania na 2020r. dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 20.01.2015r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego”;
- przeprowadzanie kontroli zakładów żywności i żywienia celem poznania rynku lokalnego w zakresie prowadzenia produkcji pierwotnej, w tym dostaw bezpośrednich (w ramach oceny identyfikowalności dostaw surowców w zakładach);
- prowadzenie akcji informacyjnej skierowanej do plantatorów, przedsiębiorców prowadzących punkty skupu, podmiotów zajmujących się przetwórstwem owoców i warzyw, a także konsumentów,
- szkolenia pracowników urzędowej kontroli żywności w zakresie nadzoru nad produkcją pierwotną dostawami bezpośrednimi i rolniczym handlem detalicznym.

W 2020 r. pod nadzorem znajdowało się 10 podmiotów prowadzących produkcję pierwotną, w tym 1 prowadzące produkcję pierwotną i rolniczy handel detaliczny oraz 6 podmiotów dostarczających żywność w ramach dostaw bezpośrednich, w tym 1 prowadzący dostawy bezpośrednie i rolniczy handel detaliczny funkcjonujących na terenie powiatu zambrowskiego.

Pracownicy Sekcji HŻŻ i PU PSSE w Zambrowie dokonali 5 kontroli sanitarnych. Zakres kontroli obejmował ocenę warunków higienicznych zbioru, transportu, przechowywania produktów produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego.

W wyniku przeprowadzonych inspekcji uchybień w kontrolowanym zakresie nie stwierdzono.

Ponadto powyższe zamierzenie w powiecie zambrowskim realizowano poprzez: przeprowadzanie wnikliwych urzędowych kontroli zakładów żywności i żywienia celem poznania rynku lokalnego w zakresie prowadzenia dostaw bezpośrednich (szczególnie w zakładach żywienia zbiorowego w ramach oceny dostawców).

W 2020 r. na terenie powiatu zambrowskiego pracownicy sekcji HŻŻ i PU przeprowadzili 7 urzędowych kontroli obiektów produkcji pierwotnej: 2 - obiekt uprawa ziemniaków, 1 - obiekt uprawa ziemniaków i zbóż, 4 - obiekt – uprawa warzyw i owoców, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakres kontroli obejmował ocenę warunków higienicznych zbioru, transportu i przechowywania produktów produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego.

Podczas działań kontrolnych pobrano zgodnie z „Harmonogramem pobierania próbek do pomiaru zawartości izotopów cezu i strontu w produktach żywnościowych, wodzie wodociągowej i powierzchniowej oraz paszach w warunkach normalnych na 2020 r.” 4 próbki środków spożywczych: 1 próbka - buraki, 1 próbka - żyto, 1 próbka – ziemniaki, 1 próbka – jabłka, w kierunku oznaczenia izotopów cezu. Ponadto w ramach realizacji „Planu pobierania próbek do badania w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla województwa podlaskiego na 2020 rok” pobrano 3 próbki środków spożywczych: w tym w kierunku oznaczenia pozostałości pestycydów 2 próbki; 1- pomidory, 1- ziemniaki oraz 1 próbkę kapusty w kierunku oznaczenia metali szkodliwych dla zdrowia.

Wspólnie z przedstawicielem oddziału PIORiN dokonano kontroli gospodarstwa uprawiającego warzywa. W trakcie działań kontrolnych pobrano do badań w kierunku oznaczenia pozostałości pestycydów próbkę pomidorów.

Podczas bieżących kontroli obiektów obrotu żywnością nie stwierdzono wprowadzania do obrotu nasion na kielki spożywcze.

Podczas prowadzonych działań kontrolnych rozpowszechniano ulotki dotyczące zapobiegania występowania przekroczeń norm pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych.

Ponadto do wójtów gmin, burmistrza Zambrowa oddziału ARiMR oraz ODR w Zambrowie oraz na stronie internetowej wystosowano informacje dotyczącą „Wytyczne MRiRW i GIS dla producentów rolnych zatrudniających cudzoziemców przy pracach sezonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2”.

W ww. temacie w 2020 r. przeprowadzono szkolenia: „Nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad produkcją pierwotną żywności pochodzenia roślinnego” – w formie wideokonferencji za pomocą aplikacji Zoom.

4.14. Działania kontrolne w obszarze prawidłowości stosowania przez przedsiębiorców w produkcji i przetwórstwie żywności dozwolonych substancji dodatkowych, substancji pomagających w przetwarzaniu, aromatów i rozpuszczalników ekstrakcyjnych

Powyższe zagadnienie w 2020 r. było kontynuacją działań prowadzonych w latach ubiegłych. Realizowano je w trakcie prowadzonych urzędowych kontroli, kompleksowych i tematycznych w zakładach produkujących i przetwarzających żywność.

Działania kontrolne w przedmiotowym temacie obejmowały:

- ocenę sposobu stosowania w produkcji dozwolonych substancji dodatkowych, w tym istnienia w zakładzie procedur opisujących dozowanie określonych substancji, znajomość tych zasad oraz przestrzeganie ich przez personel,
- ocenę znakowania wyrobu gotowego pod kątem ujęcia w wykazie składników wszystkich zastosowanych w procesie produkcji dozwolonych substancji dodatkowych, tak aby konsument był w pełni poinformowany o rzeczywistym składzie zakupionego produktu,
- ocenę warunków przechowywania dozwolonych substancji dodatkowych w zakładzie produkcyjnym w kontekście zapewnienia temperatury i wilgotności deklarowanej przez producenta,
- ocenę zapewnienia odpowiedniej segregacji asortymentowej substancji dodatkowych oraz surowców, półproduktów czy wyrobów gotowych,
- ocenę dokumentacji towarzyszącej dozwolonym substancjom dodatkowym potwierdzającej ich jakość i pochodzenie.

Działania w ramach kontroli urzędowych prowadzono w oparciu o „Listę pytań kontrolnych dla zakładów produkcji żywności stosujących dodatki do żywności” i obejmowały swoim zakresem, min.:

- ocenę prawidłowości stosowania dozwolonych substancji dodatkowych w zakładach produkcji żywności, w tym istnienia w zakładzie procedur opisujących zasady dozowania określonych substancji, analizę instrukcji technologicznych i receptur (znajomość tych zasad, jak też sposób ich przestrzegania przez personel),
- ocenę sposobu znakowania wyrobów gotowych do produkcji których używane były dozwolone substancje dodatkowe, pod kątem ujęcia w wykazie składników, wszystkich użytych w produkcji dozwolonych substancji dodatkowych, tak aby konsument był w pełni poinformowany o rzeczywistym składzie zakupowanego produktu,
- ocenę sposobu znakowania dozwolonych substancji dodatkowych wykorzystywanych w zakładach produkcji żywności,
- ocenę warunków i terminów przechowywania dozwolonych substancji dodatkowych, w kontekście zapewnienia temperatury i wilgotności deklarowanej przez producenta, zapewnienia odpowiedniej segregacji asortymentowej substancji dodatkowych oraz surowców, półproduktów i wyrobów gotowych,
- ocenę dokumentacji potwierdzającej pochodzenie i jakość zdrowotną stosowanych dozwolonych substancji dodatkowych, w tym posiadanie certyfikatów i atestów potwierdzających jakość zdrowotną produktów i pochodzenie, deklaracje producentów.

W ramach realizacji przedsięwzięcia skontrolowano 2 zakłady, tj.:

- piekarnie – 1,
- cukiernie- 1.

W ww. zakładach przeprowadzono 2 urzędowe kontrole w trakcie, których analizie poddawano prawidłowość stosowania w prowadzonej produkcji substancji dodatkowych, aromatów i rozpuszczalników. W badanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zgodnie z planem badań w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu na 2020 rok do oceny laboratoryjnej w zakresie prawidłowości stosowania substancji dodatkowych pobrano w zakładach obrotu żywnością 6 próbek żywności.

4.15. Nadzór nad jednostkami systemu oświaty, w tym w zakresie spełnienia wymagań przepisów rozporządzenia MZ z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach

W 2020 r. pod nadzorem PPIS w Zambrowie znajdowały się 24 jednostki systemu oświaty:

- 9 stołówek szkolnych (w tym 2 z żywieniem w systemie cateringowym),
- 7 stołówek w przedszkolach (w tym 2 z żywieniem w systemie cateringowym),
- 1 stołówka w bursie szkolnej,
- 2 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych,
- 5 sklepików szkolnych, w tym 3 sklepiki szkolne (kioski spożywcze) i 2 zakłady małej gastronomii - bufety gastronomiczne w szkole.

Łącznie w wyżej wymienionych obiektach w 2020 r. dokonano 1 kontroli kompleksowej w stołówce przedszkolnej oraz 2 kontroli akcyjnych w ramach nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w stołówce w bursie szkolnej. Przedmiotowe kontrole obejmowały swym zakresem ocenę stanu sanitarnego oraz sposobu i jakości żywienia.

Podczas kontroli prowadzonych w stołówkach dokonano oceny teoretycznej jadłospisów. Stwierdzono, iż:

- środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży dobierane są z uwzględnieniem aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej (wydanie z 2017 r.)
- stosowane są środki spożywcze pochodzące z różnych grup środków spożywczych,
- ograniczono przygotowywanie potraw z wykorzystaniem techniki smażenia,
- co najmniej raz w tygodniu podawana jest ryba,
- stosowane są dodatki z warzyw i owoców.

Analiza jadłospisów wykazała, że środki spożywcze przeznaczone do zbiorowego żywienia dzieci i młodzieży są dobierane według reguł ujętych w § 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r.

W 2020 r. nie pobierano do badania próbek posiłków w nadzorowanych stołówkach.

4.16. Nadzór nad produkcją oraz wprowadzaniem do obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, zgodnie z przepisami o materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Celem działań kontrolnych prowadzonych w 2020r. była ocena warunków produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz sposób użytkowania tych wyrobów w zakładach produkcji i miejscach obrotu środkami spożywczymi.

Ww. zamierzenie realizowano poprzez:

- przeprowadzanie kontroli w wytwórniach materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz placówkach obrotu tymi materiałami i wyrobami zgodnie z „Procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością” w zakresie prawidłowości produkcji, sposobu oznakowania oraz warunków wprowadzania do obrotu,
- pobieranie próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z „Procedurą pobierania próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz próbek sanitarnych”,
- podejmowanie działań w ramach systemu RASFF, zgodnie z obowiązującymi procedurami i wytycznymi.

W ramach realizacji powyższego zagadnienia kontrolą objęto znajdujące się pod nadzorem PPIS w Zambrowie zakłady wytwarzające materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, zakłady produkujące żywność, obiekty obrotu środkami spożywczymi, zakłady żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego a także zakłady małej gastronomii.

W trakcie prowadzenia czynności kontrolnych w miejscach obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością dokonywano oceny:

- znakowania materiałów i wyrobów,
- warunków ich magazynowania,
- dostępności deklaracji zgodności do każdej partii wyrobu wprowadzanego do obrotu, a w wytwórniach materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością ponadto:
- dokumentację potwierdzającą, że wytwarzany produkt spełnia wymagania obowiązujących przepisów prawnych, m.in. specyfikacje, świadectwa jakości surowców, wyniki badań wyrobu gotowego, deklaracje zgodności dołączone do każdej partii produktu,
- skuteczność funkcjonowania wdrożonych systemów kontroli wewnętrznej opartych o zasady GHP/GMP i procedur systemu HACCP.

Pracownicy sekcji ŻŻiPK w Zambrowie w 2020 r. dokonali kontroli:

- 1 miejsce (sklep) obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością,
- 1 zakład produkcyjny przemysłu spożywczego,
- 7 zakładów, w których pakowana jest żywność.

Dokonano w nich łącznie 9 kontroli, podczas których oceniono pod względem znakowania 21 partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Na terenie działania PPIS w Zambrowie znajduje się **6 wytwórni opakowań**:

- Wytwórnia Opakowań Foliowych – produkcja opakowań foliowych z granulatu LDPE, HDPE, PP (nadrukowane folie w rolach, gotowe torebki opakowaniowe zadrukowane i bez druku w przeważającej części przeznaczone do pakowania środków spożywczych). Produkcja odbywa się pod konkretne zamówienie klienta i wynosi ok. 9 ton na miesiąc. Odbiorcami są firmy na terenie Polski. Zakład posiada prawidłowo opracowane i wdrożone instrukcje GHP. Ponadto zakład posiada wdrożony system *BRC- Global Standard for Packaging and Packaging Materials Issue 5*, który jest międzynarodowo rozpoznawalnym potwierdzeniem spełniania szczegółowych wymagań w zakresie produkcji materiałów i opakowań do kontaktu z żywnością;
- Wytwórnia Opakowań Foliowych - produkcja opakowań foliowych i papierowych przeznaczonych do kontaktu z żywnością zadrukowanych metodą fleksograficzną;

nadrukowane folie w rolach, gotowe torebki opakowaniowe nadrukowane i bez nadruku. Nadruki są umieszczane na materiałach dopuszczonych do kontaktu z żywnością: tj.: folia polipropylenowa OPP transparentna i metalizowana, folia laminat poliamidowo-polietylenowy PA/PE, folia polietylenowa PE, folia polipropylenowa perlista, folia skrętna PCV, folia polipropylenowa Cast, papier powlekany polietylenem i aluminium, papier szary gładki, folia laminat (OPP+OPP, OPP+PE, PET+PE) – towary sprzedawane na rynku krajowym. Miesięcznie nadrukowywane jest ok 80 ton materiału.

W zakładzie wdrożono procedury oparte o zasady systemu HACCP oraz Systemu Zarządzania Jakością ISO 9001: 2015;

- Wytwórnia Naczyń Biodegradowalnych - produkcja materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością - naczyń stołowych (talerze, półmiski, miseczki, kubeczki) jednorazowego użytku, biodegradowalnych z otrąb pszennych spożywczych z możliwością ich konsumpcji oraz sztućców z dodatkiem PLA. Produkty są sprzedawane głównie do krajów Unii Europejskiej, Australii, USA, Japonii, Chin oraz w Polsce. Wielkość produkcji wynosi ok. 260 tys. sztuk naczyń na tydzień i ok. 200 tys. sztuk sztućców na miesiąc. W zakładzie opracowano i wdrożono system oparty na analizie zagrożeń biologicznych, chemicznych i fizycznych produktu oraz krytycznych punktów kontroli CCP na wszystkich etapach produkcji i obrotu. System funkcjonuje zgodnie z zasadami podanymi w standardzie BRC wersja 7;
- Wytwórnia worków papierowych – produkcja worków papierowych różnych rozmiarów z warstwą papieru powlekanego polietylenem lub folią. Produkowane worki przeznaczone są do pakowania chemii budowlanej, a także środków spożywczych (cukier, mąka, mrożonki) – ok. 15% ogólnej produkcji lub paszy. Produkcja odbywa się pod konkretne zamówienie klienta i wynosi ok. 800 tys. worków na miesiąc. Odbiorcami są firmy na terenie Polski oraz krajów Unii Europejskiej (Niemcy, Czechy, Litwa, Słowacja);
- Zakład Produkcji Opakowań- produkcja opakowań foliowych.
- Zakład Produkcyjny- produkcja opakowań papierowych, worków papierowych z papieru workowego oraz worków papierowych z wkładami foliowymi do kontaktu z żywnością.

W 2020 r. w ww. zakładach produkujących nie przeprowadzano kontroli.

Do badań laboratoryjnych pobrano **2 próbki** materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością z zakładów obrotu materiałami i wyrobami. Próbki te stanowiły:

- przybory kuchenne z poliamidu (nylonu) - próbkę pobrano w kierunku badania substancji migrujących z materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – suma pierwszorzędowych amin aromatycznych,
 - materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością - wyroby z tworzyw sztucznych – próbkę pobrano w kierunku oceny organoleptycznej.
- Pobrane próbki nie były kwestionowane.

4.17. Wyniki współpracy z Inspekcją Weterynaryjną celem zapewnienia sprawnego i skutecznego nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu oraz wykorzystaniem w produkcji środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego

Jednym z kierunków działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu zambrowskiego w roku 2020 była sprawna i konstruktywna współpraca z Inspekcją Weterynaryjną.

Współpraca Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Inspekcją Weterynaryjną, której celem było zapewnienia wysokiego poziom bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu, a tym samym ochrony zdrowia konsumentów przebiegała w oparciu o zapisy zawartego na szczeblu powiatowym porozumienia

o współdziałaniu obu służb oraz przy respektowaniu obowiązujących przepisów prawa.

Powyższe realizowano między innymi poprzez:

- a) aktualizację list zakładów wymaganych zapisami zawartego porozumienia,
- b) przeprowadzanie planowanych kontroli w zakładach wytypowanych do wspólnego nadzoru według ustalonego planu,
- c) wzajemne przekazywanie informacji i materiałów, o stwierdzonych naruszeniach przepisów prawa żywnościowego przez podmioty żywności i żywienia funkcjonujące na terenie powiatu zambrowskiego, jak również o wynikach badań laboratoryjnych środków spożywczych,
- d) organizowanie wspólnych narad i spotkań roboczych:
 - zgodnie z porozumieniem, w lutym 2020r. odbyło się wspólne spotkanie inspektorów i pracowników Inspekcji Weterynaryjnej oraz PIS szczebla powiatowego, na którym podsumowano współpracę za rok 2019.
 - w 2020 roku kontynuowano współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Zambrowie w związku z wystąpieniem na terenie województwa podlaskiego przypadków afrykańskiego pomoru świń w zakresie:
- e) wzmożenia nadzoru nad prawidłowością wycofywania przeterminowanej żywności z zakładów nadzorowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz dokonywaniem zwrotów odpadów pochodzenia zwierzęcego do zakładu, który wyprodukował te wyroby,
- f) wzmożenia nadzoru nad prawidłowością przetwarzania i zagospodarowywania odpadów żywnościowych z zakładów żywienia zbiorowego na terenie powiatu,
- g) zintensyfikowania kontroli dotyczących wprowadzania do obrotu przetworów mięsnych i/lub mięsa wyprodukowanych z półtuszy wieprzowych świń, w których stwierdzono afrykański pomór świń (ASF):
 - wspólnie z Lekarzem Weterynarii w Zambrowie dokonano 19 wizytacji Targowiska Miejskiego w Zambrowie celem sprawdzenia ewentualnego wprowadzania do obrotu mięsa, przetworów wędliniarskich, w obiektach ruchomych i tymczasowych.
 - do tutejszej Stacji w płynął sygnał dotyczący nielegalnego uboju i produkcji wędlin, który zgodnie z kompetencją przekazano do organu właściwego, którym jest Powiatowy Lekarz Weterynarii w Zambrowie.

Oba organy Inspekcji Weterynaryjnej oraz Państwowej Inspekcji Sanitarnej udzielają sobie wzajemnie pomocy merytorycznej w ramach urzędowej kontroli żywności.

Współpraca obu Inspekcji na szczeblu powiatowym przebiegała zgodnie z bieżącymi potrzebami.

4.18. Prowadzenie konstruktywnej współpracy z Inspekcją Farmaceutyczną

Realizując postanowienia porozumienia o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej na przestrzeni 2020 r. nie zaplanowano wspólnych kontroli.

4.19. Efektywne współdziałanie z innymi organami kontrolnymi w ramach obowiązujących przepisów prawa i zawartych na szczeblu wojewódzkim porozumień tj. z Inspekcją Handlową, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska, Krajową Administracją Skarbową

Realizując postanowienia *porozumienia o współpracy z dnia 20.01.2015 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska* w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego:

- ✓ co kwartał w 2020 r. przesyłano informacje w sprawie rejestracji i zatwierdzeń podmiotów prowadzących eksport produktów roślinnych do Federacji Rosyjskiej;
- ✓ co kwartał w 2020 r. zgodnie z zawartym porozumieniem ramowym o współdziałaniu i współpracy przesyłany był uaktualniany rejestr podmiotów przechowujących lub wprowadzających do obrotu środki spożywcze na terenie powiatu zambrowskiego.

Na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zambrowie na dzień 31.12.2020 r. nie zostały zarejestrowane i zatwierdzone podmioty prowadzące eksport do Federacji Rosyjskiej. W związku z tym pracownicy sekcji ŻŻ i PK do dnia 31.12.2020 r. nie przeprowadzali urzędowych kontroli żywności podmiotów gospodarczych w zakresie monitoringu pozostałości pestycydów, azotanów i azotynów według wymagań Federacji Rosyjskiej.

- ✓ Wspólnie z przedstawicielami Oddziału PIORiN w Zambrowie dokonano planowanej 1 kontroli gospodarstwa prowadzącego uprawę warzyw. Nieprawidłowości nie stwierdzono.
- ✓ W 2020 r. wspólnie z Policją przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych, w tym 4 kontrole interwencji w związku z wprowadzaniem do obrotu truskawek na straganach oraz 11 kontroli w zakresie przestrzegania zapisów Rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

4.20. Ocena sposobu rozpatrywania skarg i interwencji

W 2020r. do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu zambrowskiego wpłynęło **13 sygnałów** od ludności dotyczących niespełnienia przez przedsiębiorców postanowień obowiązującego prawa żywnościowego.

Dotyczyły one głównie:

- niewłaściwej jakości wprowadzanych do obrotu środków spożywczych,
- brak zabezpieczenia żywności nieopakowanej wprowadzanej do obrotu przed zanieczyszczeniem z otoczenia,
- niezachowanie właściwych warunków higieniczno-sanitarnych w handlu obwoźnym,
- obecność gryzoni na terenie zakładu obrotu żywnością i zakładu żywienia zbiorowego otwartego,
- niewłaściwej jakości wydawanych posiłków oraz nie zachowania higieny podczas ich wydawania osadzonemu w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego.

W związku z przekazywanymi sygnałami podejmowano działania kontrolno-wyjaśniające, mające na celu potwierdzenie ich zasadności.

Biorąc pod uwagę powyższe przeprowadzono 15 kontroli interwencyjnych i rekontroli. Naruszenia obowiązujących przepisów prawa stwierdzono w trakcie 1 kontroli.

Osobę winną zaniedbań ukarano nakładając 1 mandat karny na kwotę 250 zł.

Przedsiębiorca winny naruszeń prawa żywnościowego usunął nieprawidłowości odnotowane w zakładzie przed wydaniem decyzji, o czym powiadomiono PPIS w Zambrowie.

W przypadku sygnałów wnoszonych z podaniem danych adresowych, udzielano odpowiedzi osobom interweniującym, informując ich o sposobie załatwienia sprawy.

4.21. Działania kontrolne, edukacyjno- informacyjne i inne związane z zapobieganiem ryzyka rozprzestrzeniania się epidemii COVID-19

Od ogłoszenia stanu epidemii związanego z wystąpieniem koronawirusa SARS-CoV-02 w Polsce na terenie powiatu zambrowskiego, pracownicy Sekcji ŻŻ i PK podejmowali następujące działania:

- a) dokonali 22 kontroli akcyjnych i 5 kontroli interwencyjnych w zakładach żywienia zbiorowego otwartego oraz zakładach obrotu żywnością. Podczas 11 kontroli akcyjnych uczestniczyli przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Zambrowie.

Przeprowadzone kontrole dotyczyły bezwzględnego przestrzegania dobrych praktyk higienicznych, produkcyjnych i handlowych w prowadzonej działalności związanej z żywnością, w tym:

- sposobu realizacji usług polegających na przygotowywaniu i podawaniu żywności na wynos lub jej przygotowywaniu i dostarczaniu do klienta,
- zakazu prowadzenia działalności związanej z konsumpcją i podawaniem napojów,
- zapewnienia rękawiczek jednorazowego użytku lub środków do dezynfekcji rąk klientom obiektów handlowych,

- dokonywania po każdym kliencie dezynfekcji stanowisk obsługi lub stanowisk kasowych,
- zwiększenia częstotliwości prowadzonych zabiegów mycia i dezynfekcji wózków i koszy przeznaczonych dla kupujących.
- zapewnienia „drożności” ciągów komunikacyjnych na hali sprzedaży umożliwiających poruszanie się klientów z zachowaniem bezpiecznej odległości.

Podczas czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości, w związku z tym nie wydano decyzji administracyjnych i nie nałożono sankcji karnych.

- b) ponadto przeprowadzili rozmowy telefoniczne z właścicielami – przedsiębiorcami odpowiedzialnymi za produkcję i/lub wprowadzanie do obrotu pieczywa nieopakowanego w sprzedaży samoobsługowej, podczas których zobligowali przedsiębiorców do bezwzględnego przestrzegania higieny i właściwego zabezpieczenia pieczywa nieopakowanego przed bezpośrednim kontaktem z klientem oraz przypomnieli o dostosowaniu się do obowiązującej „listy zaleceń dla obiektów handlowych w związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa w Polsce”, przesłanej przedsiębiorcom drogą elektroniczną.
- c) każdorazowo po otrzymaniu poszczególnych wytycznych i zaleceń dotyczących poszczególnych branż spożywczych, udostępnione materiały zamieszczali również na stronie internetowej PSSE w Zambrowie oraz rozpowszechniali ww. informacje za pośrednictwem strony lokalnej: www.zambrow.org.pl,
- d) dodatkowo wysłali drogą elektroniczną wystąpienia do przedsiębiorców dotyczące bezwzględnego przestrzegania higieny w zakładach wprowadzających do obrotu żywność nieopakowaną w systemie samoobsługowym oraz dokonania weryfikacji dobrych praktyk higienicznych i procedur HACCP w związku z obowiązującym stanem zagrożenia epidemicznego na terenie Polski.

Wnioski i postulaty:

1. Oceniając stan sanitarny zakładów żywnościowo-żywnościowych za rok 2020 można stwierdzić, że stan sanitarny w obiektach skontrolowanych nie uległ zmianie w stosunku do lat ubiegłych, z uwagi na brak obiektów ocenionych jako niezgodne na podstawie przeprowadzonych analiz ryzyka poszczególnych obiektów. Niemniej jednak zdarzają się przypadki stwierdzenia niewłaściwego stanu sanitarnego w zakładzie, co świadczy o braku kontroli wewnętrznej. Wystąpiły one sporadycznie w zakładach obrotu żywnością i dotyczyły one niewłaściwych warunków przechowywania środków spożywczych nietrwałych. W obiektach, których stwierdzono nieprawidłowości zostanie wzmoczony nadzór sanitarny.
2. W dalszym ciągu stwierdzane są trudności we wdrażaniu systemu HACCP w małych zakładach produkcyjnych, w zakładach żywienia zbiorowego oraz w zakładach obrotu. Pomimo opracowanej dokumentacji w zakresie HACCP, w licznych zakładach system kontroli nie jest jednak stosowany w praktyce. W związku z tym nadal będą kontynuowane wzmoczone działania kontrolno-represyjne w tym zakresie.

5. OCENA SANITARNA POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ

5.1. W zakresie zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia przez ludzi

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków - nadzór nad jakością wody sprawują organa Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zaopatrzenie w wodę do spożycia na terenie powiatu zapewniają następujące wodociągi: Wodociąg Zambrów i mniejsze wodociągi wiejskie:

gm. Szumowo: Szumowo, Wyszomierz Wielki, Pęchratka Polska, Paproć Duża, Srebrny Borek, Łętownica;

gm. Zambrów: Przeździecko-Mroczyki, Poryte-Jabłoń, Łosie-Dołęgi, Czerwony Bór;

gm. Kołaki-Kościełne: Zanie-Leśnica, Kołaki-Kościełne, Szczodruchy;

gm. Rutki-Kossaki: Rutki-Kossaki, Szlasy-Lipno, Grądy Woniecko.

Producentami i zarządcami wymienionych wodociągów są:

1. Zambrowskie Ciepłownictwo i Wodociągi Sp. z o.o. w Zambrowie, ul. Papieża Jana Pawła II 5 18-300 Zambrów.
2. Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Szumowie, ul. Przemysłowa 5, 18-305 Szumowo.
3. ZWKiEC Sp. z o.o w Wysokiem Mazowieckiem, ul. 1-go Maja 6, 18-200 Wysokie Mazowieckie.
4. Urząd Gminy w Kołakach Kościelnych, ul. Kościelna 11, 18-315 Kołaki Kościelne.
5. Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Rutkach, ul. Młynarska 3, 18-312 Rutki.
6. Spółdzielnia Mieszkaniowa „NAREW” w Grądach Woniecko 18-312 Rutki.
7. Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej „MAZOVIA” Zakład w Czerwonym Borze, Czerwony Bór 23, 18-400 Łomża.

Częstotliwość pobierania próbek wody uzależniona jest od zużycia wody przez ludność danego terenu. W ramach prowadzonego monitoringu jakości wody woda badana jest z wytypowanych punktów. Ponadto próbki wody pobierane są z sieci wodociągowej po awariach i w ramach załatwiania interwencji mieszkańców.

Do podstawowych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie nadzoru sanitarnego nad zaopatrzeniem ludności w wodę należy:

- a) kontrola i ocena sanitarna obiektów, urządzeń i technologii służących do zaopatrzenia w wodę: dokonano kontroli wszystkich nadzorowanych wodociągów. Należy podkreślić, iż stan sanitarno-techniczny hydroforni na terenie gminy Szumowo: Pęchratka Polska, Paproć Duża, Łętownica i Wyszomierz nadal budzi zastrzeżenia. Są to bardzo stare hydrofornie i bieżące, drobne remonty nie wpływają na znaczącą poprawę warunków sanitarno-technicznych. Należy też

stwierdzić, że bez znacznych nakładów finansowych niezadowalający stan nie ulegnie poprawie. Urządzenia w hydroforniach są stare i ciągle korodują, ściany i sufity zawilgocone i niejednokrotnie z grzybem.

Pozostałe hydrofornie na terenie powiatu zambrowskiego są dobrze nadzorowane i utrzymane na wymaganym poziomie sanitarno-technicznym;

- b) wydawanie zgody na podstawie art. 12 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2020 r., poz. 2028) w związku z § 24 pkt 1 oraz § 25 pkt 1, 4 i 6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) na zastosowanie materiałów, wyrobów, preparatów w instalacjach i urządzeniach służących do uzdatniania i przesyłania wody.

W 2020 r. nie wpłynęły do PPIS w Zambrowie wnioski z prośbą na zastosowanie materiałów, wyrobów, preparatów w instalacjach i urządzeniach służących do uzdatniania i przesyłania wody;

- c) organizacja i uczestnictwo w monitoringu jakości wody (typowanie miejsc pobierania próbek, harmonogram pobierania próbek, pobieranie i dystrybucja próbek, gromadzenie, weryfikacja i przetwarzanie danych monitoringowych);
- d) szkolenie i certyfikacja próbkobiorców, bieżący nadzór nad sprzętem do pobierania próbek;
- e) przygotowanie decyzji egzekwujących poprawę jakości wody:

W 2020 r. w 6 wodociągach na 17 nadzorowanych wyniki badania jakości wody w zakresie parametrów fizyko-chemicznych odbiegały od obowiązujących norm. W trakcie 2020 r. w 3 wodociągach stwierdzono przekroczenia parametrów mikrobiologicznych. W jednym przypadku wydano decyzję nakazową dot. złej jakości wody (bakterie gr. coli wodociąg Wyszomierz Wielki, g. Szumowo). Decyzję wykonano. Decyzji na stan sanitarno-techniczny nie wystawiono.

W 2020 r. wydano 3 decyzje w celu uzyskania poprawy jakości wody.

Na terenie gminy Rutki Kossaki i w mieście Zambrów wodociągi przez cały rok dostarczały wodę dobrej jakości zgodną z wymaganiami obowiązującego rozporządzenia. W tabeli nr 11 przedstawiona jest lista parametrów, dla których w trakcie 2020 roku stwierdzono w wodzie wartości nie odpowiadające normatywom wraz z przyporządkowaną liczbą wodociągów, w których stwierdzono przekroczenie oraz liczbą ludności spożywającą taką wodę:

Tabela nr 11

Lista parametrów	Liczba wodociągów	Nazwa wodociągu
Mangan	4	4 285 osób: w. Zanie Leśnica w. Pęchratka Polska w. Wyszomierz Wielki w. Paproć Duża
Zapach	1	1 291 osób: w. Szczodruchy
Amonowy Jon	1	1 101 osób: w. Paproć Duża
Mętność	2	3 023 osoby: w. Zanie Leśnica w. Grądy Woniecko
Żelazo	1	1 101 osób: w. Paproć Duża
Bakterie G. Coli	2	610 osób: w. Wyszomierz Wielki w. Łętownica
Ogólna Liczba Mikroorganizmów	2	1 502 osoby: w. Srebrny Borek w. Wyszomierz Wielki

Występujące w ciągu roku nieznaczne przekroczenia parametrów w wodzie nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

5.2. W zakresie jakości wody na pływalni

W 2020 r. w ramach realizacji rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016) w sprawie jakości wody na pływalniach wydano zbiorczą ocenę pływalni miejskiej DELFIN opartą na podstawie: parametrów jakości wody (§ 3 ust. 1 rozporządzenia). Wyniki badań wody na pływalni wykonane przez zarządzającego pływalnią, zakresu i częstotliwości wykonywania badań wody przez zarządzającego pływalnią, zastosowanych metodyk referencyjnych analiz oraz wyników badań wody na pływalni wykonanych przez PPIS przed wydaniem oceny. W ramach nadzoru nad pływalnią „DELFIN” w Zambrowie PPIS pobrał do badań 7 próbek z nadzoru, zarządca 118 próbek.

Stan sanitarno-techniczny pływalni nie budził zastrzeżeń, a jakość wody w nieckach przez cały rok spełniała wymagania ww. rozporządzenia.

5.3. W zakresie nadzoru nad hotelami, obiektami wczasowo-turystycznymi

Skontrolowano 6 obiektów z tej kategorii. Obiekty oceniono jako dobre. Placówki są modernizowane sukcesywnie.

5.4. Stan sanitarny terenów rekreacyjnych, środków transportu

Jak co roku skontrolowano tereny rekreacyjne, w tym min. piaskownice i place zabaw. Ogółem przeprowadzono 52 kontrole. Systematycznej poprawie ulega stan placów zabaw i piaskownic; tereny rekreacyjne są dobrze zarządzane - utrzymane czysto, wyposażone w sprzęt w dobrym stanie sanitarno- technicznym. Jak co roku skontrolowano środki transportu. Stan taboru autobusowego oceniono jako dobry - na poziomie wymaganych warunków sanitarnych. W związku z panującą epidemią w autobusach zapewniono środki do dezynfekcji rąk, a kierowcy wpuszczali jedynie pasażerów w maseczkach, zwracając uwagę na zachowanie bezpiecznych odległości. Tak jak w roku ubiegłym stan sanitarno-techniczny dworca oceniono jako dobry.

W związku z sytuacją epidemiologiczną w 2020 roku nie wpłynęły wnioski o pozwolenie zorganizowania imprez masowych w zakresie proponowanych warunków sanitarnych.

6. OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY

Głównym celem nadzoru sprawowanego przez pion higieny pracy w Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych występujących w środowisku pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego.

W roku 2020 w ewidencji zakładowej ds. higieny pracy Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Zambrowie figurowało 151 zakładów pracy, które zatrudniały ogółem 5123 pracowników. Były to głównie zakłady zatrudniające mniej niż 10 oraz poniżej 50 pracowników, które razem stanowiły ok 85 % wszystkich przedsiębiorstw.

Tabela nr 12. Struktura przedsiębiorstw objętych ewidencją według liczby zatrudnionych w powiecie zambrowskim w roku 2020.

Liczba zatrudnionych w zakładzie pracy	Liczba zakładów w roku 2020 w ewidencji
do 9	74
10-49	55
50-249	18
>250	4
RAZEM	151

Tabela nr 13. Struktura przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych w powiecie zambrowskim skontrolowanych w roku 2020.

Liczba zatrudnionych w zakładzie pracy	Liczba zakładów w roku 2020 w ewidencji
do 9	22
10-49	15
50-249	1
>250	3
RAZEM	41

Planem kontroli na 2020 r. objęto 50 zakładów. Kontrolą objęto w sumie jedynie 41 zakładów. Z uwagi na pandemię Covid-19 czynności kontrolnych w pozostałych przewidzianych do kontroli obiektach nie przeprowadzono. Nadzór tych obiektów będzie realizowany w miarę poprawy sytuacji epidemicznej w regionie.

Dominującą grupę skontrolowanych firm stanowiły zakłady ujęte wg Polskiej Klasyfikacji Działalności pod PKD 47 (11 zakładów) oraz o PKD 10, PKD 25 PKD 46 i PKD 49 w których skontrolowano po 4 zakłady.

Najwięcej kontroli (45) przeprowadzono w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi, w których przeważały podmioty stosujące te produkty. Na drugim miejscu znalazły się zakłady z substancjami chemicznymi i ich mieszaninami (31), a w dalszej kolejności z czynnikami rakotwórczymi (19) i biologicznymi (14).

Przeprowadzone kontrole zakładów pracy dotyczyły głównie oceny stanowisk pracy pod kątem narażenia zawodowego pracowników na czynniki szkodliwe i uciążliwe występujące w środowisku pracy, oceny zaplecza sanitarnohigienicznego, jego wielkości i wyposażenia. Oceny dokonywano pod kątem analizy ryzyka zawodowego. Sprawdzano również zabezpieczenie pracowników w odzież roboczą i sprzęt ochrony osobistej, zaopatrzenie w środki czystości, a także sposób wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych zgodnie z wymogami UE.

6.1 Weryfikacja zagrożeń zawodowych wywołanych działaniem poszczególnych czynników szkodliwych dla zdrowia

Analiza zagrożeń przeprowadzona w roku 2020 we wszystkich kontrolowanych zakładach wykazała, iż **w narażeniu na działanie poszczególnych czynników szkodliwych pracuje 1455 osób**, w tym **w narażeniu na:**

- hałas 1008,
- wibrację 338,
- pyły 122,
- czynniki chemiczne 183,
- czynniki biologiczne 100,
- czynniki rakotwórcze 188.

Wykres.1 Procentowy udział liczby osób zatrudnionych w warunkach poszczególnych czynników szkodliwych

W wyniku przeprowadzonych kontroli w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy:

- sporządzono **46** protokołów z kontroli sanitarnych, w tym protokołów z uchybieniami - 7.

Stwierdzono następujące rodzaje naruszeń:

- **przekroczenia krotności NDN hałasu** (stwierdzone w 2 zakładach pracy)
- **brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia** – czynników chemicznych, zapylenia, hałasu, wibracji ogólnej oraz wibracji miejscowej (w 6 zakładach pracy)

W ramach działań Sekcji Higieny Pracy wydano:

- **9 decyzji**, w tym: decyzje zmieniające termin wykonania nakazów – 1, decyzje na stwierdzone uchybienia - 6, decyzje umarzające – 1, decyzje dotyczące wygaszenia wydanych nakazów – 0/

- **13 nakazów**, spośród których: * **1 dotyczył obniżenia wskaźnika NDN hałasu**

* **pozostałe 12 nakazów dotyczyło przeprowadzenia badań środowiska pracy:**

- hałasu 5 nakazów,
- zapylenia 1 nakaz,
- czynników chemicznych 2 nakazy,
- drgań o charakterze ogólnym 2 nakazy,
- drgań o charakterze miejscowym 2 nakazy;

Wykres.2 Procentowy udział liczby nakazów nałożonych przez PSSE dotyczących badań i pomiarów środowiska pracy ze względu na rodzaj występującego czynnika szkodliwego

- **oraz 7 decyzji rachunkowych**

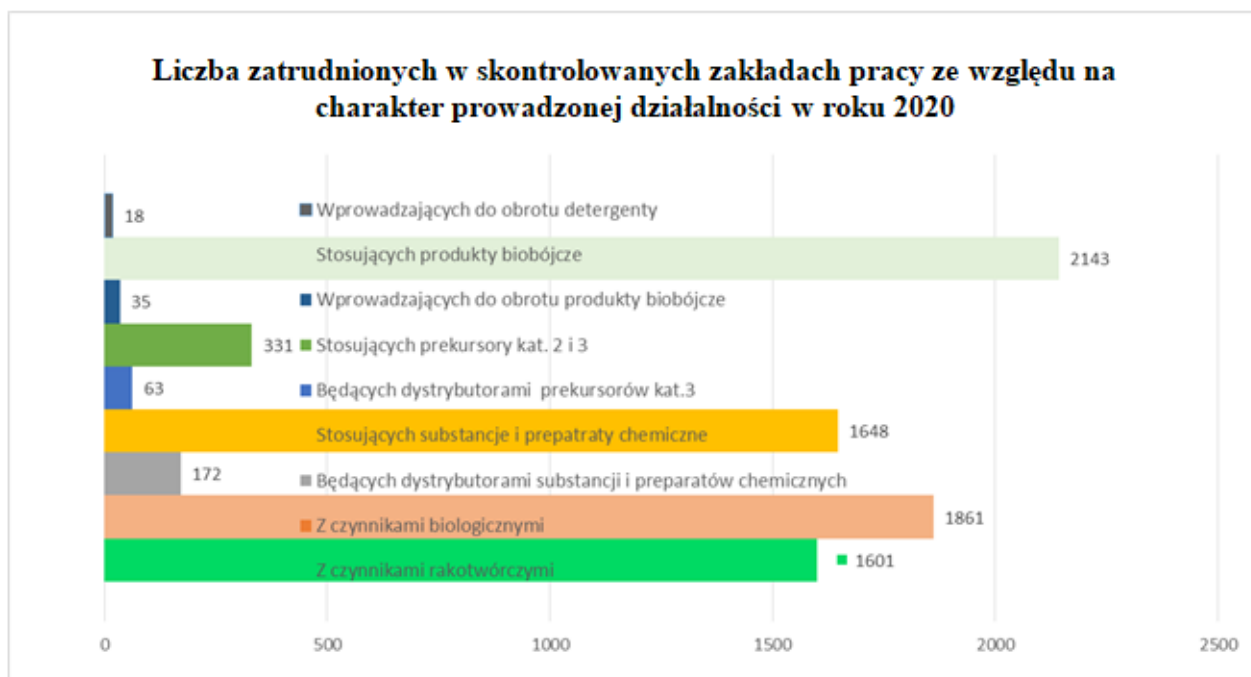
W wyniku czynności kontrolnych przeprowadzonych przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej we wszystkich zakładach z uchybieniami z zakresu działania czynników szkodliwych w środowisku pracy, w tym w zakładach z przekroczeniami poprawiono warunki pracy pracowników, przede wszystkim w wyniku sukcesywnego wdrażania długofalowych programów działań technicznych i organizacyjnych zmierzających do zmniejszenia narażenia na działanie czynników szkodliwych na stanowiskach pracy, obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych oraz doprowadzenia do właściwego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno – sanitarnych. Zauważono, iż pracodawcy dbają o stan sanitarno-techniczny pomieszczeń. Wszelkie ewentualne remonty są dokonywane sukcesywnie. Nie stwierdzono przesunięć pracowników na stanowiskach pracy ze względu na ich stan zdrowia. We wszystkich zakładach badania okresowe pracowników przeprowadzają uprawnieni lekarze.

Wykres.3 Liczba zakładów pracy w ewidencji nadzoru nad zakładami pracy w oparciu o charakter prowadzonej działalności.

Wykres.4 Liczba skontrolowanych zakładów pracy z ewidencji nadzoru nad zakładami pracy w oparciu o charakter prowadzonej działalności w roku 2020.

Wykres.5 Liczba zatrudnionych w skontrolowanych zakładach pracy ze względu na charakter prowadzonej działalności w roku 2020.

6.2 Postępowanie administracyjne w sprawie chorób zawodowych

W 2020 r. do siedziby organu PIS w Zambrowie nie wpłynęło żadne zgłoszenie w przedmiocie podejrzenia na chorobę zawodową, które obligowałoby tutejszy organ do przeprowadzenia stosownego postępowania wyjaśniającego przed wydaniem decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej, bądź o braku podstaw do jej stwierdzenia.

Ciężko jest odnieść się do takiego stanu rzeczy i wyjaśnić dlaczego ludzie nie ubiegają się o stwierdzenie chorób zawodowych. Niemniej jednak można powiedzieć, iż taki stan świadczy o nowoczesności technologii przedsiębiorstw, że pracodawcy starają się zapewniać bezpieczne warunki środowiska pracy w zakładach, stosowane są nowoczesne maszyny i urządzenia, co jest niezmiernie zadowalające z punktu widzenia komórki Higieny Pracy. W wyniku identyfikacji i weryfikacji zagrożeń zawodowych podczas czynności inspekcyjnych zauważamy, że przedsiębiorcy dbają o zasady bezpieczeństwa w zakładach pracy.

Być może ma to też inne podłoże gruntowe i wywołuje je efekt pandemii, a jako główną przyczynę uznaje utrudniony dostęp do placówek ochrony zdrowia.

W ocenie PPIS w Zambrowie brak zgłoszeń na chorobę zawodową w tym chorobę zakaźną, do których należy choroba COVID-19 wywołana wirusem SARS-CoV-2 znajdująca się od niedawna w wykazie chorób zawodowych, może wynikać z faktu, iż na obecną chwilę nie da się ustalić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy czy też zarażenie nastąpiło w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, bądź też nie miało żadnego związku z pracą. Naczelna Rada Lekarska wskazuje, że statystycznie ryzyko zakażenia wywołanego koronawirusem podczas wykonywania obowiązków zawodowych jest w grupie zawodowej lekarzy i lekarzy dentystów znacznie wyższe niż w przypadku innych grup zawodowych.

Wirus SARS-CoV-2 wywołujący COVID-19 jest dla nas wszystkich nowym wyzwaniem związanym z ochroną zdrowia pracowników. Tak więc brak zgłoszeń choroby

zawodowej Covid 19 może wynikać niejednokrotnie nie tylko z trudności towarzyszących funkcjonowaniu systemu ochrony zdrowia, mających znaczenie dla wyjaśnienia etiologii skutkowej przebytej choroby jak też niewystarczającej wiedzy społeczeństwa na dany temat. Z raportu Rzecznika Praw Pacjenta z października 2020 r. pn. "Problemy pacjentów w obliczu epidemii choroby COVID-19", opracowanego na podstawie sygnałów kierowanych do Rzecznika Praw Pacjenta za okres od stycznia do września 2020 roku można wymienić wiele przyczyn mogących mieć wpływ na zdrowie. W raporcie wśród głównych wymienia się m. in. dezinformację związaną ze zmianami w organizacji pracy systemu ochrony zdrowia (w tym z wykluczeniem tzw. szpitali jednoimiennych z listy ogólnodostępnych świadczeniodawców i kwarantanny części oddziałów podmiotów leczniczych, oraz zmianą organizacji przychodni działających w trybie ambulatoryjnym); odwoływaniem konsultacji i badań wymagających osobistego stawienia pacjenta w podmiocie leczniczym, co niejednokrotnie powoduje brak możliwości zebrania właściwej dokumentacji medycznej potwierdzającej uszczerbek na zdrowiu.

6.3 Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami

W roku 2020 kontynuowano nadzór nad bezpieczeństwem chemicznym. Obecnie w ewidencji nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami widnieje 68 zakładów, w tym stosujących substancje i preparaty chemiczne 46, zaś zajmujących się obrotem substancjami i preparatami chemicznymi 22. W 2020 roku skontrolowano 28 zakładów, w tym stosujących substancje i preparaty chemiczne 16, zaś zajmujących się obrotem substancjami i preparatami chemicznymi 12. Uchybień nie stwierdzono. Decyzji ani nakazów nie wydano. Liczba osób zatrudnionych w zakładach skontrolowanych wynosi 1820 osób, w tym liczba osób stosujących substancje i preparaty chemiczne 1648, zaś zajmujących się obrotem substancjami i preparatami chemicznymi 172. Z danych zgromadzonych w 2020 r. wynikało, iż w poddanych działaniom nadzorczych zakładach w kontakcie z substancjami i mieszaninami chemicznymi pozostaje 236 osób, w tym 144 osoby stosuje substancje i preparaty chemiczne, zaś 92 osoby zajmuje się obrotem substancjami i preparatami chemicznymi. Ogólnie w toku czynności kontrolnych w porównaniu do roku ubiegłego zanotowano o 9 zakładów więcej wśród podmiotów stosujących substancje chemiczne, a także wykreślono 1 zakład uczestniczący w ich dystrybucji z uwagi na zaprzestanie przedmiotowej działalności.

6.4 Nadzór nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3

W ewidencji nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 znajduje się niezmiennie 7 zakładów. W 2020 r. skontrolowano 2 zakłady stosujące prekursory kategorii 2 i 3. W przedsiębiorstwach zajmujących się ich obrotem kontroli nie prowadzono. Uchybień w powyższym zakresie nie stwierdzono. Decyzji ani nakazów nie wydano. Liczba osób zatrudnionych w zakładach skontrolowanych wynosi 394, z których 331 osób to osoby zatrudnione w zakładach stosujących prekursory kategorii 2 i 3 (dane za rok 2020) a pozostałe 63 uczestniczą w ich dystrybucji (dane za rok 2019). Wyniki kontroli za 2020 r. wskazują, iż w narażeniu na dane czynniki w zakładach objętych kontrolą pracuje 36 osób. Są to dane porównywalne do roku ubiegłego.

6.5 Nadzór nad produktami biobójczymi

W ewidencji nadzoru nad środkami biobójczymi znajdują się obecnie 63 zakłady (w tym 10 zakładów zajmujących się wprowadzaniem produktów biobójczych do obrotu zaś 53 to zakłady w których stosowane są produkty biobójcze). Jest to wielkość ponad 2 razy większa w stosunku do roku 2019 r. Tak duży wzrost liczby zakładów wynika ze stosowania środków biobójczych w zakładach celem zapobiegania rozprzestrzenianiu SARS-CoV-2. Kontrolą w 2020 r. objęto w sumie 40 zakładów, z których 3 zajmują się wprowadzaniem do obrotu, zaś pozostałe 37 to przedsiębiorstwa, w których stosuje się produkty biobójcze. Uchybień w powyższym zakresie nie stwierdzono. Decyzji ani nakazów nie wydano. Liczba osób zatrudnionych w zakładach skontrolowanych wynosi 2178, w tym stosujących produkty biobójcze 2143, zaś zajmujących się obrotem produktami biobójczymi 35.

Analiza stanu sanitarnego powiatu zambrowskiego za 2020 rok pozwala na stwierdzenie, iż dominującą rolę w produktach biobójczych podobnie jak w latach ubiegłych odgrywają Środki dezynfekujące wymienione w załączniku V do rozporządzenia w sprawie produktów biobójczych, jednakże co jest szczególnie istotne w 2020 r. w wyniku zaistniałej epidemii mamy do czynienia w blisko 80 % ze środkami zaliczanymi do gr. 1 określanej jako Higiena ludzi, co świadczy o tym, że przedsiębiorcy stosują zalecenia dot. działań mających na celu ograniczenie ryzyka związanego z przenoszeniem się wirusa SARS-CoV-2. Są to przede wszystkim produkty do higienicznej dezynfekcji rąk najczęściej w postaci płynnej i żelowej, rzadziej pianowe.

6.6 Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu detergentów

W ewidencji nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu detergentów widnieje 7 zakładów. Jest to taka sama liczba podmiotów jaką zanotowano w roku ubiegłym. W planie kontroli na 2020 r. ujęto 2 zakłady. Zakłady zostały poddane kontroli zgodnie z założeniami. Uchybień nie stwierdzono. Decyzji ani nakazów nie wydano. Liczba zatrudnionych w nich wynosi 18 osób.

6.7 Nadzór nad realizacją obowiązków wynikających z Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy

W ewidencji dotyczącej substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy znajduje się obecnie 25 zakładów. Nie wszystkie zakłady pracy zaplanowane na rok 2020 poddano kontroli z uwagi na epidemię koronawirusa. Ostatecznie liczba zakładów skontrolowanych, gdzie występują czynniki rakotwórcze uległa zwiększeniu. Taki stan wynika jednakże z tego, iż w ramach czynności nadzorowych nad realizacją obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24.07.2012r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, w którym wprowadzono nowe procesy technologiczne do ww. kategorii tj. prace związane z narażeniem na pyły drewna, czy też prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną - frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy, a w zakładach poddanych kontroli stwierdzono ww. procesy w związku z czym ilość tych zakładów wzrosła.

Liczba osób zatrudnionych w zakładach skontrolowanych wynosi 2173 osoby, spośród których w kontakcie z poszczególnymi czynnikami rakotwórczymi pozostaje 188 osób. Wśród skontrolowanych zakładów stwierdzono występowanie następujących rodzajów narażenia na czynniki rakotwórcze: na pył drewna narażonych jest 29 osób, na chromiany 10 osób, na benzynę (niskowrzącą benzynę niespecyfikowaną) 63 osoby zaś na promieniowanie X 23 osoby, na krzemionkę krystaliczną - kwarc[14808-60-7], krystobalit [1446446-1] - frakcję respirabilną – 63. Brak danych odnośnie liczby osób narażonych na pył azbestu i formaldehyd, gdyż nie przeprowadzano kontroli w zakładach z tym czynnikiem. Uchybień nie stwierdzono. Decyzji ani nakazów nie wydano.

6.8 Nadzór nad przygotowaniem pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

Na terenie powiatu zambrowskiego mają siedzibę 2 firmy zajmujące się usuwaniem/zabezpieczaniem**/ transportem wyrobów zawierających azbest. Wyroby zawierające azbest podlegające zabezpieczeniu/usunięciu to materiały budowlane zawierające azbest - płyty faliste/płaskie (kod 170605).

W 2020 r. do PSSE w Zambrowie wpłynęło tylko 1 zgłoszenie prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jednakże w związku z epidemią Covid-19 działania nadzorcze nie mogły zostać przeprowadzone. Z posiadanej dokumentacji kontrolnej za 2019 r. wynika iż w zakładach, gdzie czynnikiem szkodliwym jest pył azbestu w narażeniu pracuje 9 osób.

7. OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE NADZORU NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI

W 2020 r. do siedziby PSSE w Zambrowie nie wpłynęło żadne pismo, które naruszałoby zapisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) w przedmiocie zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych oraz prowadzenia działalności w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, wywozu, wewnątrzwspólnotowej dostawy lub wewnątrzwspólnotowego nabycia bądź też wprowadzenia do obrotu nowej substancji psychoaktywnej wymagającej zezwolenia Inspektora do spraw Substancji Chemicznych na tę substancję przez podmiot nieuprawniony i niespełniający wymagań. Tym samym PPIS w Zambrowie w ramach monitoringu działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi w 2020 r. nie prowadził żadnego postępowania w tej sprawie.

Na terenie powiatu zambrowskiego, podobnie jak w roku ubiegłym nie odnotowano także żadnego przypadku zgonu, który byłby bezpośrednio lub pośrednio spowodowany użyciem substancji psychoaktywnych lub co do którego istniało podejrzenie, że byłby spowodowany użyciem takiej substancji. Informacje te w pełni odzwierciedla baza Systemu Monitorowania Informacji o Dopalaczach (SMIOD).

Na terenie naszego powiatu nie odnotowano ponadto istnienia przedsiębiorców, którzy prowadziliby działalność w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, wywozu, wewnątrzwspólnotowej dostawy lub wewnątrzwspólnotowego nabycia oraz wprowadzania do obrotu nowej substancji psychoaktywnej, w tym w postaci mieszaniny lub w wyrobie, określonych w art. 4 ust. 2 pkt. 1a ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 195) oraz art. 40 d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050). PSSE w Zambrowie nie otrzymała ponadto informacji jakoby którykolwiek z przedsiębiorców działających na terenie powiatu zambrowskiego ubiegał się o wydanie przez Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych zezwolenia na prowadzenie działalności w tym zakresie. Brak jest przedsiębiorców posiadających status centrum badawczo-rozwojowego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1402).

Działania profilaktyczne podejmowane przez jednostkę PSSE Zambrowie w związku z przeciwdziałaniem używaniu „nowych narkotyków” w miejscu pracy dotyczyły działania pn.: „Upowszechnianie programów/informacji w tym edukacyjnych z uwzględnieniem problematyki przeciwdziałania używania nowych narkotyków w miejscu pracy.” Działania te opierały się na przekazaniu ulotek wszystkim zakładom pracy objętym w tym okresie nadzorem PSSE przez Sekcję Higieny Pracy. Przedsiębiorcy oraz służba BHP kontrolowanych zakładów pracy zostali poinformowani o zagrożeniach dla zdrowia, spowodowanych „nowymi narkotykami” oraz o potrzebie rozszerzenia tematyki szkoleń (wstępnych i okresowych) pracowników o przedmiotowe zagadnienia. W miarę prowadzenia kolejnych działań nadzorowych z zakresu warunków zdrowotnych środowiska pracy prowadzonych przez Sekcję Higieny Pracy materiały informacyjne w formie ulotek będą przekazywane sukcesywnie kolejnym podmiotom. Działania te przedstawia tabela nr 15.

Tabela nr 14. Działania profilaktyczne PSSE w Zambrowie w 2020 r.

Rodzaj/forma działania (programy/kampanie/ szkolenia etc.) krótki opis	Do kogo skierowano działania	Liczba podmiotów, do których skierowano działania	Ilość rozdanych ulotek	Liczba osób objętych działaniami/ przeszkolonych
Kolportaż ulotek o tematyce ukierunkowanej na zagrożenia płynące z zażywania dopalaczy – Stop nowym narkotykom, nie bądź kolejną ofiarą nie daj się zabić.	Pracodawcy i pracownicy zakładów pracy, służba BHP	40	120	2141
Kolportaż ulotek o tematyce ukierunkowanej na zagrożenia płynące z zażywania dopalaczy - Po zażyciu dopalaczy grożą Ci: problemy z prawem, choroby psychiczne, a nawet śmierć.	Pracodawcy i pracownicy zakładów pracy, służba BHP	40	120	2141
Kolportaż ulotek o tematyce ukierunkowanej na zagrożenia płynące z zażywania dopalaczy - BIORĄC - NIE JESTEŚ SOBĄ!	Pracodawcy i pracownicy zakładów pracy, służba BHP	40	120	2141

Przybliżając sytuację jaka panuje w całym kraju należy podkreślić, iż od wprowadzenia w życie nowych regulacji prawnych dot. nowych narkotyków, wcześniej rozpoznawanych jako "dopalacze", zaobserwowano znaczny spadek interwencji medycznych do osób je zażywających.

Z danych statystycznych wynika, iż zażywanie narkotyków w coraz większym stopniu dotyczy osób z rodzin dobrze sytuowanych, a nie tylko rodzin patologicznych, bądź biednych, a trudnością w zwalczaniu przestępczości narkotykowej jest w dużej mierze hermetyczność środowiska oraz lęk przed współpracą z organami ścigania.

8. OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU ZAMBROWSKIEGO W ZAKRESIE SANITARNEGO NADZORU ZAPOBIEGAWCZEGO

Głównym celem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych.

W związku ze sprawowaniem bieżącego sanitarnego nadzoru zapobiegawczego w ww. kierunkach pracownicy Nadzoru Zapobiegawczego w 2020 roku zrealizowali następujące działania:

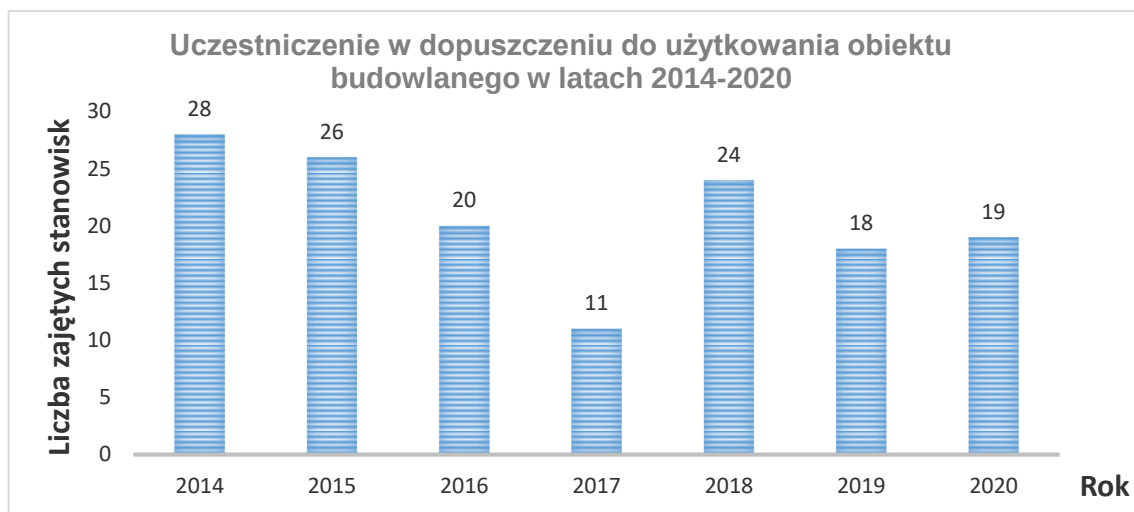
- ogółem przeprowadzili 19 kontroli w terenie (nie przeprowadzili kontroli obiektu w trakcie budowy, w związku z trwającą pandemią COVID-19),
- podczas kontroli nie stwierdzili uchybień i naruszeń obowiązujących przepisów prawnych,
- sporządzili 19 protokołów z przeprowadzonych kontroli lub oględzin,
- wydali 19 decyzji administracyjnych, przy czym wszystkie decyzje były decyzjami rachunkowymi,
- nie wydawali decyzji wstrzymujących działalność zakładu,
- wydali 19 opinii dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych na podstawie art. 56 Prawa budowlanego,
- wydali 24 opinie, w zakresie co do potrzeby przeprowadzenia ceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- wydali 17 uzgodnień/opinii dotyczących zakresu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym:
 - 1 - opinia dot. odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
 - 5 - uzgodnień dot. zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
 - 11 - opinii dot. opiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- nie wydawali opinii dotyczących projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy,
- wydali 4 opinie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- nie uzgadniali dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych

i zdrowotnych,

- nie zajmowali stanowisk w sprawie zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych,
- nie wydawali decyzji w zakresie spełnienia wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą,
- zajęli 29 stanowisk dotyczących innych spraw z zakresu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego,
- nie nakładali mandatów karnych.

Na przestrzeni ostatnich lat poza rokiem 2017 można zauważyć dość wysoki trend rozwoju gospodarczego sprzyjającemu koniunkturze rynkowej. W trakcie odbiorów zgodnie z art. 56 Prawa Budowlanego stwierdzono wysoki standard obiektów oddawanych do użytku. Inwestorzy przedkładali do wglądu atesty użytych/wbudowanych materiałów budowlanych i wykończeniowych. Przedkładano sprawozdania z wynikami badań próbek wody, przeznaczonej do spożycia, które spełniały wymogi Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7.12.2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294). Projekty budowlane zatwierdzone były przez właściwych rzeczoznawców d/s sanitarno-higienicznych.

Na poniższym wykresie przedstawiono zbiorcze zestawienie danych dotyczących uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego na przestrzeni lat 2014-2020.

Wykres.6 Liczba zajętych stanowisk dotyczących uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego w latach 2014-2020

9. OCENA STANU SANITARNEGO NADZOROWANYCH ZAKŁADÓW NAUCZANIA I WYCHOWANIA

9.1 Informacje wstępne

W 2020 roku pracownik Higieny Dzieci i Młodzieży nadzorował 35 placówek stałych przeznaczonych do pobytu dzieci i młodzieży, w tym: 16 - szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie; 10 – przedszkoli, w tym 4 innych form wychowania przedszkolnego; 3- zespoły szkół (w skład których wchodzi 1- szkoła podstawowa, 1- przedszkole, 2 – LO, 2 –technika, 1- Branżowa Szkoła I Stopnia), 1- Żłobek Miejski, 1 Branżowa Szkoła I Stopnia nr 3, 1 – Bursa Szkolna, 1- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, 1- Zespół Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych oraz 11 placówek wypoczynku zimowego i letniego.

W 2020 roku zamierzenia ujęte w planach pracy zostały zrealizowane tylko częściowo. Z powodu pandemii Covid-19 przez prawie cały rok nadzorowane placówki oświatowo-wychowawcze były zamknięte. Wyjątek stanowiły przedszkola, które funkcjonują praktycznie od ubiegłorocznych wakacji. Początkowo szkoły i przedszkola zamknięto od marca do czerwca 2020 r. Szkoły w tym okresie przeszły na nauczanie zdalne i pozostały w takim stanie praktycznie do końca roku kalendarzowego z wyjątkiem września, kiedy dzieci wróciły po wakacjach do szkół.

Jednak ich powrót przyczynił się do wzrostu zakażeń wywołanych SARS-CoV-2.

Pomimo częściowego funkcjonowania placówek czynności inspekcyjne w III i IV kwartale 2020 r. również nie mogły być wykonywane. Zgodnie z Zarządzeniem nr 6/2020 Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zambrowie z dnia 01.04.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, wydanego na podstawie § 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 566 z późn. zm.), od dnia 31 marca 2020 r. do odwołania działalność Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Zambrowie ograniczona została do wykonywania wyłącznie zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom.

W placówkach tych dokonano 54 kontrole.

9.2 Funkcjonalność budynków

W ogólnej ocenie stwierdzono, iż stan techniczny budynków ulega sukcesywnej poprawie w związku z realizacją wydanych decyzji oraz pozyskaniem przez samorządy lokalne funduszy z programów unijnych – niemal we wszystkich placówkach oświatowo-wychowawczych prowadzone były prace remontowe lub konserwatorsko-porządkowe mające na celu poprawę stanu technicznego funkcjonujących placówek. W 2020 r. nastąpiła poprawa w zakresie zapewnienia wystarczających środków do higieny osobistej w sanitariatach, a także stanu sanitarnohigienicznego toalet. Ponadto wykonywano prace konserwatorsko-porządkowe, które obejmowały generalne sprzątanie wszystkich pomieszczeń szkół, konserwację urządzeń sanitarnych, naprawę sprzętu szkolnego (krzesła/stoliki), porządkowanie terenów zielonych i boisk sportowych, pracowni komputerowych i innych pracowni zawodowych.

Stan techniczny oraz sanitarny budynków

Stan sanitarno - techniczny i higieniczny nadzorowanych placówek był dobry.

Wszystkie skontrolowane placówki przez PSSE w Zambrowie są skanalizowane (część posiada własne szamba i oczyszczalnie ścieków) i podłączone do wodociągów sieciowych. W 7 szkołach woda w roku 2020 pod względem fizyko-chemicznym i mikrobiologicznym była zgodna z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 szkole podstawowej woda pod względem fizyko – chemicznym jest warunkowo przydatna do spożycia ze względu na niewielkie przekroczenia zapachu, które nie zagrażają zdrowiu i życiu ludzi. We wszystkich placówkach zapewniona jest ciepła woda bieżąca.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W 2020 roku skontrolowano 8 szkół podstawowych, które posiadają pełną infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania.

Dożywianie

W 6 szkołach podstawowych z dożywiania korzysta ogółem 995 dzieci, w tym z pełnych obiadów korzysta 629 uczniów. Z posiłków dofinansowanych korzysta 139 dzieci.

Dowozy dzieci do szkół: szkoły podstawowe – skontrolowano 8.

Głównym środkiem transportu dzieci do szkół są autobusy szkolne. Takim środkiem lokomocji podróżuje 445 uczniów z 4 szkół podstawowych. Najwcześniejszy kurs rozpoczynał się o godz. 7¹⁰, ostatni o godz. 15⁰⁰. Opiekę nad uczniami sprawują nauczyciele. Czas oczekiwania na autobus uczniowie spędzają w świetlicach pod opieką nauczycieli. Uczniowie mają możliwość korzystania z posiłków oraz napoi.

Do jednej szkoły 116 uczniów dojeżdża autobusami liniowymi. Tu również opiekę nad uczniami sprawują nauczyciele. Czas oczekiwania na autobus także spędzają w świetlicy pod opieką nauczyciela i mają możliwość korzystania z posiłków oraz napoi. Bilety zakupuje Urząd Gminy.

Oceny higienicznej tygodniowych planów lekcji: dokonano

Ergonomia w szkole

Tabela nr 15

Umieblowanie pomieszczeń do nauki				Tygodniowe rozkłady zajęć			
Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane		Skontrolowano		Niewłaściwe	
Liczba zbadanych uczniów	Ilość szkół	Liczba uczniów	Ilość szkół	Oddziałów	Ilość szkół	W ilu oddziałach	Ilość szkół
1921	19	0	0	116	19	0	0
599	8	0	0	49	8	0	0

W zakresie użytkowania mebli szkolnych dostosowanych do wzrostu dzieci i młodzieży należy stwierdzić, że szkoły z roku na rok nabywają umiejętności w prawidłowym dostosowaniu mebli do wysokości uczniów.

Na właściwy rozwój ucznia wpływa m.in. organizacja procesów nauczania i wychowania w szkołach, zwłaszcza zaś w planowaniu nauki i wypoczynku.

Możliwość pozostawienia podręczników w szkołach

Pracownik pionu higieny dzieci i młodzieży podczas kontroli sanitarnych w szkołach sprawdzał w jaki sposób szkoły realizują zapis § 4a Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Przepis ten stosuje się od dnia 1 września 2009 r. do uczniów klas, w których realizuje się podstawę programową kształcenia ogólnego. Zgodnie z nim w pomieszczeniach szkoły lub placówki, powinna zostać zapewniona uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych. Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że wszystkie szkoły zapewniają możliwość pozostawienia podręczników w szafkach, wydzielonych półkach w klasach lub w bibliotekach.

9.3 Realizacja zagadnień problemowych

Ocena organizacji przebiegu wypoczynku zimowego i letniego

Na terenie powiatu zambrowskiego w 2020 r. z zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży skorzystało 392 uczestników. We wszystkich skontrolowanych turnusach organizatorzy zapewniali bezpieczny i higieniczny pobyt uczestnikom.

9.4. Inne informacje o podjętych działaniach i przedsięwzięciach pionu higieny dzieci i młodzieży

- ocena przygotowania szkół do nowego roku szkolnego - ***sporządzono 14 sprawozdań z kontroli szkół – wszystkie skontrolowane szkoły były przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.***
- kontrole tematyczne dotyczące oceny wdrażania „Procedur w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa dziecka, pracownika i rodzica w czasie epidemii COVID – 19” - ***placówki były przygotowane zgodnie z zaopiniowanymi procedurami.***
- kontrole placówek oświatowo – wychowawczych pod względem poprawy bezpieczeństwa dzieci korzystających z piaskownic – ***w związku z epidemią COVID-19 piaskownice były nieużytkowane.***
- kontrole dotyczące warunków sanitarnych w jakich dzieci i młodzież transportowana jest do placówek oświatowych - ***podczas kontroli 5 szkół podstawowych i 1 zespołu szkół sprawdzono warunki sanitarne w 11 autokarach, w których dzieci i młodzież transportowana jest do placówek oświatowych. Przewóz dzieci odbywa się zgodnie z procedurą opracowaną przez każdą placówkę na okres epidemii COVID – 19. Do tych placówek dowożonych jest 778 dzieci, skontrolowano przewóz 433 uczniów. W 4 autokarach dowożono dzieci w pełnej obsadzie. Wszyscy uczniowie przewożeni są w maseczkach ochronnych pod nadzorem opiekunów. Autokary zaopatrzone są w płyny do dezynfekcji rąk. Po każdym kursie są sprzątane i w miarę możliwości dezynfekowane.***

9.5. Postępowanie administracyjne

Pracownik Higieny Dzieci i Młodzieży, sprawując nadzór nad warunkami higieny dzieci i młodzieży egzekwuje realizację prawnych nakazów dotyczących zapewnienia odpowiednich standardów higieny w licznych obszarach (stan sanitarno-techniczny budynków, w których działają placówki dla dzieci i młodzieży, higiena procesu nauczania, warunki sanitarno-higieniczne wypoczynku itp.) poprzez wydawanie zaleceń oraz prowadzenie postępowań administracyjnych.

Podsumowanie

Podsumowując, należy stwierdzić, iż **warunki sanitarnohigieniczne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu zambrowskiego ulegają systematycznej poprawie**. Na podniesienie standardu technicznego oraz poprawę warunków pobytu uczniów oraz wychowanków w placówkach oświatowo-wychowawczych wpływ miały podejmowane prace remontowe i konserwatorskie obiektów. Sukcesywnie zwiększa się również liczba placów zabaw przy szkołach i przedszkolach.

Państwowa Inspekcja Sanitarna nadal będzie prowadzić działalność w zakresie poprawy warunków higieniczno – sanitarnych procesów nauczania i wychowania.

10. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA

Pracownik promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej zajmował się nadzorem merytorycznym nad realizacją działań z zakresu promocji zdrowia w placówkach nauczania i wychowania. Przeprowadzono 16 wizytacji w podległych placówkach - prowadził działania zmierzające do ograniczenia liczby zachorowań, poprzez realizację programów edukacyjnych skierowanych do wybranych grup społecznych. W 2020 roku nie zrealizowano wszystkich działań zaplanowanych w planie zamierzeń z powodu pandemii SARS-CoV-2.

Realizowane interwencje programowe:

Podlaski program zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych

Celem programu jest zmniejszenie zachorowań i zgonów wynikających z palenia tytoniu poprzez unikanie ekspozycji na dym tytoniowy. Program adresowany jest do społeczności lokalnej Zambrowa: uczniów, nauczycieli, pracowników zakładów pracy. Liczba odbiorców programu w 2020 roku wyniosła 52 osoby.

Czyste powietrze wokół nas

Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej skierowany do najstarszej grupy wiekowej, dzieci 5 i 6-letnich, ale w programie brały udział również i młodsze dzieci. Odbiorcami programu byli także rodzice i opiekunowie dzieci. Główne cele programu umożliwiają wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Program zrealizowany został w 6 placówkach, a udział w nim wzięło 520 odbiorców. Koordynator powiatowy programu przeprowadził 6 wizytacji w wybranych placówkach przedszkolnych.

Nie pal przy mnie proszę

Adresatami programu są uczniowie klas I-III szkół podstawowych oraz ich rodzice. Cel główny programu zakłada zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu. W programie udział wzięło 115 uczniów wspólnie z rodzicami i nauczycielami.

Znajdź właściwe rozwiązanie

Program skierowany jest do uczniów starszych klas V-VIII szkół podstawowych. Zakłada on realizację działań mających na celu zapobieganie palenia tytoniu wśród uczniów poprzez edukację. Liczba uczestników programu wyniosła 52 osoby, w tym uczniowie, rodzice i nauczyciele. Koordynator powiatowy programu przeprowadził 1 wizytację w placówce szkolnej.

Bieg po zdrowie

Celem programu jest zmniejszenie zachorowań i zgonów wynikających z palenia tytoniu poprzez unikanie ekspozycji na dym tytoniowy. Program skierowany jest do uczniów IV klasy szkoły podstawowej. Liczba uczestników programu wyniosła 264 osoby, w tym uczniowie, rodzice i nauczyciele. Koordynator powiatowy programu przeprowadził 1 wizytację w placówce szkolnej.

Mam wybór... Wybieram rozsądek

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację programu jest Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku. Celem programu jest wzrost wiedzy w zakresie zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych oraz zapobieganiem i zwalczaniem zjawiska demoralizacji w środowisku dzieci i młodzieży. Odbiorcami programu są dzieci i młodzież z powiatu zambrowskiego oraz ogół społeczeństwa. Program dotarł w 2020 roku do 188 osób.

ARS, czyli jak dbać o miłość?

Celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez młodzież w wieku prokreacyjnym. Program w powiecie zrealizowany został w 2 szkołach ponadpodstawowych. W ramach programu przeprowadzono 1 wizytację. W programie uczestniczyło 242 uczniów.

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, poprawa jakości życia w sferze psychospołecznej osób żyjących z HIV/AIDS, ich rodzin i bliskich, zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Program skierowany był do młodzieży, pracowników ochrony zdrowia, a także społeczności lokalnej miasta Zambrów. Liczba odbiorców w 2020 roku wyniosła 29 osób.

Skąd się biorą produkty ekologiczne?

Celem głównym programu jest kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród dzieci przedszkolnych poprzez promocję zbilansowanej i urozmaiconej diety, niskoprzetworzonej, ekologicznej żywności oraz właściwych nawyków w zakresie higieny. Cele szczegółowe programu to: zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia oraz zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych. Partnerami programu jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Główny Inspektorat Sanitarny oraz Przedszkola. Program zrealizowany został w 5 placówkach, a udział w nim wzięło 451 odbiorców. Koordynator powiatowy programu przeprowadził 3 wizytacje w wybranych placówkach przedszkolnych.

Moje dziecko idzie do szkoły

Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia, ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych u dzieci oraz przekonanie o słuszności podejmowanych działań profilaktycznych zarówno w domu, jak i w środowisku szkolnym. W programie udział wzięło 96 dzieci.

Znamie! Znam je?

Celem główny programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Cele szczegółowe są następujące: przekazanie wiedzy na temat czynników ryzyka zachorowania na czerniaka, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki oraz uświadomienie wartości odpowiednich zachowań i postaw. Patronaty objęli Główny Inspektorat Sanitarny oraz Akademia Czerniaka. Program zrealizowany został w 1 placówce, a udział w nim wzięło 334 odbiorców.

Podstępne WZW

Celem główny programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C. Cele szczegółowe są następujące: przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie, pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością w zakresie własnych zachowań zdrowotnych oraz kształtowanie postawy tolerancji i zrozumienia wobec osób zakażonych. Patronaty objęli Główny Inspektorat Sanitarny oraz Polskie Towarzystwo Hepatologiczne. Program zrealizowany został w 1 placówce, a udział w nim wzięło 333 odbiorców.

Realizowane interwencje nieprogramowe:

Zimowa i Letnia Szkoła Bezpieczeństwa

Celem interwencji było zminimalizowanie zagrożeń wynikających z przebywania dzieci i młodzieży na wypoczynkach zimowych i letnich. Działania skierowane były do dzieci i młodzieży korzystających ze zorganizowanych form wypoczynku zimowego oraz letniego, a także do rodziców/opiekunów. Liczba odbiorców interwencji wyniosła 2776 osób.

Profilaktyka koronawirusa

Celem działań było informowanie odbiorców na temat zagrożeń związanych z koronawirusem oraz metod zapobiegających zakażeniu. Liczba odbiorców interwencji wyniosła 1680 osób.

Edukacja zdrowotna w zakresie wszawicy

Celem działań jest wyrobienie dobrych nawyków higienicznych i wiedzy na temat wszawicy. Pozwoli to na wczesne wykrycie obecności pasożytów i ich szybką eliminację, zanim zdążą się rozprzestrzenić. W 2020 roku edukacja na temat wszawicy dotarła do 70 odbiorców.

Promocja zdrowego stylu życia

Celem działań jest promowanie zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej oraz prawidłowego odżywiania. Liczba odbiorców interwencji wyniosła 22 osoby.